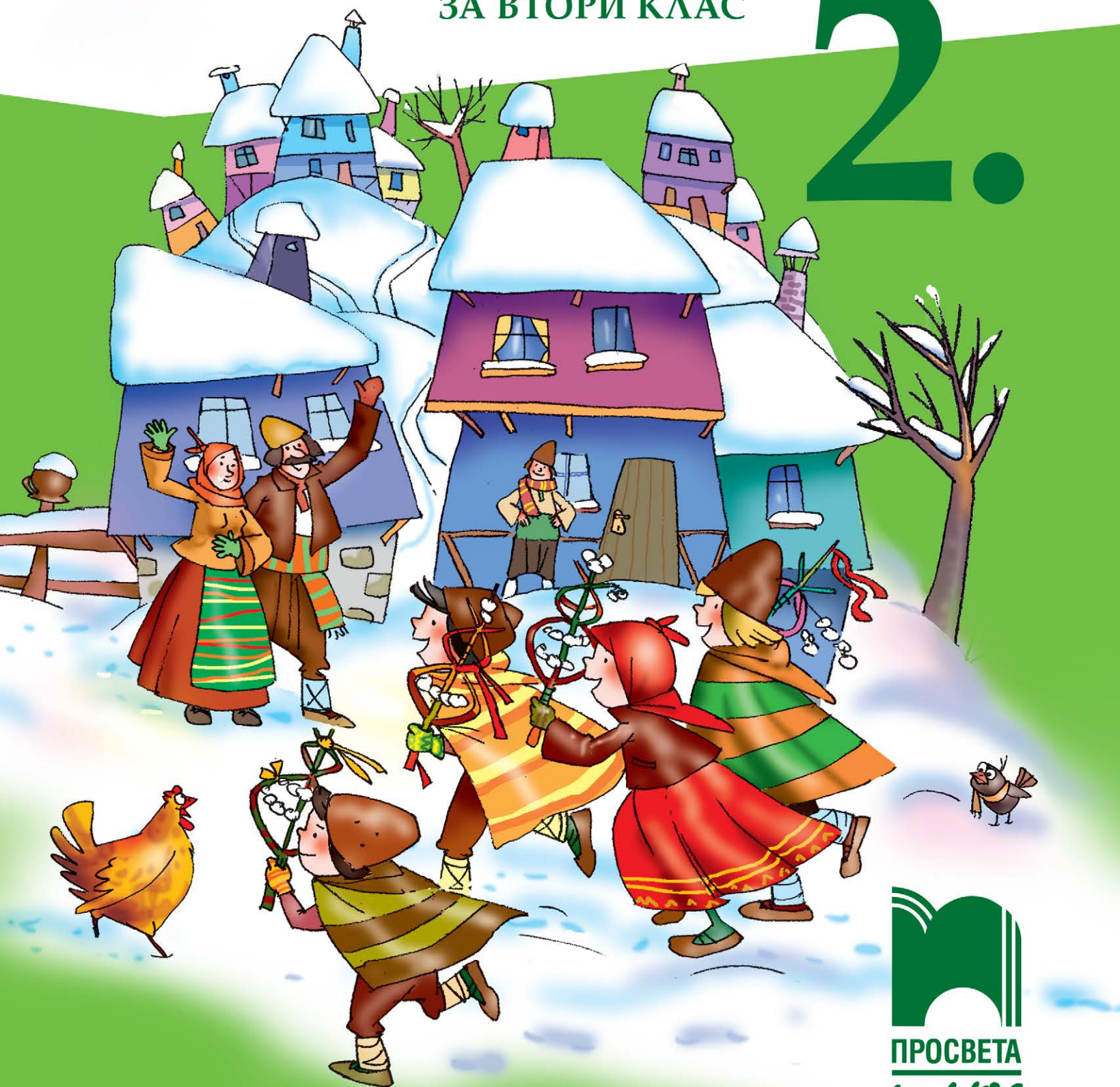

ПЕНКА ДИМИТРОВА ДЕСИСЛАВА КРЪСТЕВА МАРГАРИТА ТОДОРОВА

ЧИТАНКА

ЗА ВТОРИ КЛАС

2.

ПРОСВЕТА
ПЛЮС

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

*Пенка Петрова Димитрова
Десислава Кръстева Кръстева
Маргарита Недялкова Тодорова*

ЧИТАНКА ЗА 2. КЛАС

Рецензенти: *Бояна Кирилова, Наташа Паунова*
Редактор *Поли Рангелова*
Корица, графичен дизайн и илюстрации „ХРИС – 2001“ ЕООД
Художник редактор *Вихра Янчева*
Технически редактор *Мариана Димитрова*
Коректор *Жана Ганчева*

Българска. Издание I. Формат 60x90x8. Печ. коли 15. Изд. коли 15.
Код 10202207308.

Издателство „Просвета Плюс“ ЕООД – София 1618, ул. „Земеделска“ № 2
www.prosveta.bg
www.e-uchebnik.bg

Печат „Мултипринт“ ООД – Костинброд

© Пенка Петрова Димитрова, Десислава Кръстева Кръстева, Маргарита Недялкова Тодорова, 2017 г.
© „ХРИС – 2001“ ЕООД – корица, графичен дизайн и илюстрации, 2017 г.
© „Просвета Плюс“ ЕООД, всички права запазени.

ISBN 978–619–222–095–2

Мило дете,

Пред теб е една интересна и забавна книжка – твоята читанка. С нея ще попаднеш в нови, непознати светове. Нейните текстове ще те развълнуват и ще те накарат да се замислиш.

Читанката ще те отведе в чудния свят на знанието. Ще ти помогне да опознаеш красотите на нашата родина. От нея ще научиш колко важни са приятелите. Тя ще те срещне с невероятни герои. Заедно с тях ще празнуваш и ще се веселиш, ще събираш мъдрост и знания.

В твоето пътешествие из страниците на читанката ще ти помагат няколко знака. Разгледай ги добре и ги запомни.

Въпроси,
задачи

Чета по роли
Драматизирам

Нашият проект

Речник

Разказвам,
съчинявам

Приятно четене!

Авторите

ДЕ Е БЪЛГАРИЯ

Питат ли ме де зората
ме й огряла първи път,
питат ли ме де й земята,
що най любя на светът?

Тамо, аз ще отговоря,
де се белий Дунав лей,
де от изток Черно море
се бунтува и светлей;

тамо, де се възвишава
горда Стара планина,
де Марица тихо шава
из тракийска равнина...

Българийо драга, мила,
земя, пълна с добрини,
земя, що си ме кърмила,
моя поклон приеми!

Иван Вазов

- Какви картини си представяш, когато четеш стихотворението?
- Кои думи изразяват любов към родната земя?
- Защо поетът нарича България „драга, мила“?
- Каква е още родината според стихотворението?
- Как ще отговориш ти на въпроса „Де е България?“?
- Научи стихотворението наизуст.

де – къде
любя – обичам
що – която
тамо – там
възвишава – издига

Обичам те, мое мило Отечество! Обичам твоите балкани, гори, сипеи, скали и техните бистри и студени извори! Обичам те, мой мили краю! Обичам те от всичката си душа и сърце... Всичко, щото е останало досега в моята душа добро и свято – всичко е твое! Ти си оная благословена земя, която цъфти, която е пълна с нежности, със сияния и величие...

По Любен Каравелов

В текста „Отечество“ писателят Любен Каравелов повтаря няколко пъти думата „обичам“, за да изтъкне обичта си към родния край. В художествените текстове писателите и поетите повтарят някои думи и изрази, за да подчертаят нещо важно и да постигнат по-силно въздействие. Това се нарича **повторение**.

- Какво изпитва писателят към своето отечество?
- Прочети изречението, в което най-силно е изразена обичта към родния край.

отѣчество – родина
балкàни – планини
сѝпеи – планински
стръмнини
щòто – което

- Разкажи за своя роден край. Какви забележителности има там?
- По какво текстът на Любен Каравелов прилича на стихотворението „Де е България“ от Иван Вазов? Прочети „Отечество“ изразително.

МЕСЕЧКО ЯСЕН

Месечко ясен, месечко бял,
много си скитал, много видял.

Знаеш на пръсти родния край
в златната есен, в китния май.

В зимната хала, в летния зной
вечно на път си, нямаш покой.

Тебе ще питам, месечко бял,
дете си скитал, много видял:

– В хладния север, в топлия юг
край като моя има ли друг?

Нино Николов

- С кого разговаря героят от стихотворението?
- Къде е скитал месечко? Какво е видял?
- Кой е най-хубавият край за героя?

м̀есечко – луна
ск̀итал – обикалял
х̀ала – виелица
з̀ной – горещина
по̀кой – спокойствие

Подгответе проект за табло, в което да представите забележителностите на вашия роден край. Закачете го на видно място в класната стая.

КАРТИНА

Ако някой ме пита
какво е родина,
ще му дам да опита
узряла къпина.
Ще му кажа: „Ухае
като дреха на мама.
Като детска сълза е –
мила, светла, голяма!
Като стъпки на татко,
който вечер се връща.
Като бабино сладко,
като дядова къща...“.
Днес рисувам с боички
ей това на картина –
да покажа пред всички
какво е родина.

Мая Дългъчева

Човек има една майка и една родина.

- Какво е родината за детето?
- Какво ще нарисува то на своята картина?
- А ти как ще нарисуваш нашата родина? Какви цветове ще използваш?
- Научи стихотворението наизуст.

КОГАТО

Моторът на колата забръмча.

– Тръгваме – каза бащата. – Нали се сбогува с баба си?

– Да – каза Мони.

Баба му стоеше пред портата и му махна с ръка...

– Чакай, чакай, татко! – каза Мони. – Забравих да се сбогувам с Красимира...

Мони затича към двора. Едно теленце, сякаш направено от шоколад, идеше към него. Това беше Красимира.

– Довиждане, Красимира! – каза Мони. – Трябва да вървя, защото утре съм на училище.

Теленцето протегна муцунка и в големите му очи Мони видя едно малко човече с пълни бузки и подстригани коси.

– Пляс-пляс, кукуригуу!

Беше един бял петел с червен гребен.

– О, Коко! Извинявай, брат! За малко щях да те забравя.

Хайде, довиждане. От утре няма вече игра.

– Ко-ко! – каза петелът.

– Аз ще идвам през ваканциите, Коко!...

Откъм улицата се чу викът на клаксона.
– Ида! – отвърна Мони, но още не му се тръгваше.
Искаше му се да погледне още веднъж целия двор,
където бе играл до късни вечери.

Ябълката, на която се полюляваше люлка,
завързана от дядо му.

Цветните лехи.

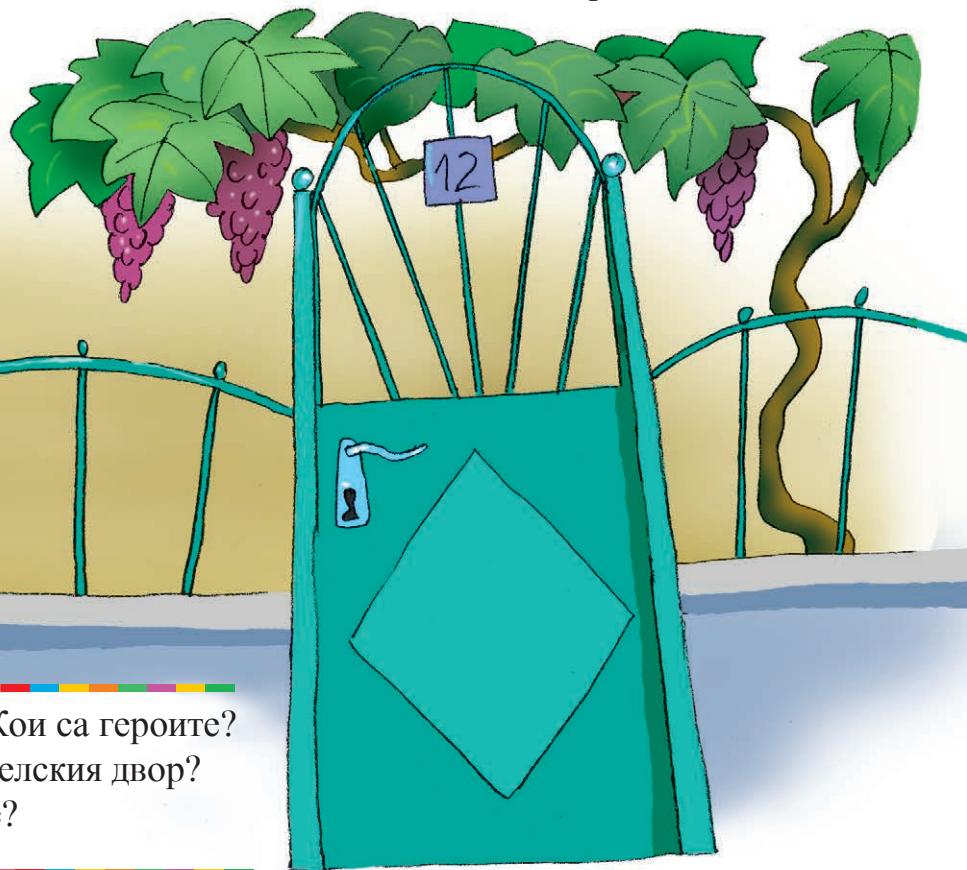
Лозата с ранното грозде.

– Довиждане! – каза Мони и тръгна, защото
клаксонът вече губеше търпение.

Петелът Коко изпляска с криле. Красимира
протегна муцунка и изпрати въздушна целувка. Лозата
спусна ниско най-узрелия си грозд.

Когато едно момче прекара лятото на село при
баба и при дядо и когато това момче стане приятел на
всички, щом дойде време да върви на училище, такова
изпращане заслужава.

По Георги Мишев

- Прочети началото на разказа. Кои са героите?
- Кои са приятелите на Мони в селския двор?
- Как те го изпращат на училище?

- Разкажи интересна случка от лятната ваканция.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ЧИТАНКАТА НА СЛАВЕТО

Славето имаше нова читанка. С цветни корици и хубави картинки. Какво ли нямаше в нея: рой птичета, две мечки, едно магаре, градини, реки, къщи и най-накрая стои с вирнати уши и ококорени очи едно зайче байче мустакато.

– Ох, зайчееее! – помилва го Славето и въздъхна.

Започна да прехвърля страниците. Искаше изведнъж да види всичките картинки. Стигна пак до зайчето.

„Ох, че е мустакато“ – помисли малкият ученик и грабна от прозореца ножицата. Почна да реже. Читанката писна.

– Олеле, майчице! Боли! Не ми режи зайчето! Ти си разбойник!

Ала Славето не я чу. Тогава читанката разпери кориците си като криле, размаха ги и изхвъркна през отворения прозорец навън. Полетя към гората.

Щом стигна в гората, читанката падна под един стар дъб, направи с кориците си колибка и задряма.

Надвечер се заоблачи, зароси дребен есенен дъждец. Капките забарабаниха по кориците на книгата и я събудиха. Нещо прошумоля.

– Кой е там? – попита читанката.

– Аз съм – обади се с треперлив глас едно тъмно нещо като кълбо. – Аз съм едно зайче сираче. Много ми е страшно. Шумка ли шумне – почвам да треперя. Ето, и дъждът почна да ме кваси. Ще умра тая нощ от студ.

– Не бой се, клета душице! – рече читанката. –
Пъхни се в колибката ми. Аз ще те закрилям и ще ти
разказвам чудни приказки.

Зайчето влезе под кориците ѝ и заспа.

На другия ден читанката почна да учи зайчето
да чете и пише. Когато минаха две години и зайчето
порасна, лъвът го направи учител на всички горски
животни.

По Ангел Каралийчев

Славето, читанката и зайчето са участници
в разказаната история. Те са представени в нея
със своите думи, действия, мисли и чувства.
Участниците в разказите, приказките и други
творби може да бъдат хора, животни, предмети
и др. Наричат се **литературни герои**.

- Как постъпило момчето с читанката? Защо?
- На кого помогнала тя в дъждовната вечер?
- Защо зайчето станало учител на горските животни?

- Разгледа ли вече своята читанка?
Кое ти хареса най-много в нея?
- Как трябва да се отнасяме с книгите?

кв̀аси – мокри
к̀лет̀а – нещастна

КНИЖКА-ПЪСТРУШКА

Много си ми мила,
мила като дружка,
моя белокрила
книжчице-пъструшка.

Твойте бели листи
са крила на птица.
Буквите мъниста
нижат се в редици.

Цялата сияеш
с весели рисунки:
зайчета играят,
скачат си маймунки...

Щом като разтворя
твоята шир прекрасна,
ти ми заговаряш
простичко и ясно.

Много те обикнах –
мила бърборичка.
С теб нали привикнах
да чета самичка.

Калина Малина

- На кого говори детето?
- Защо се обръща към книжката като към приятел?
- С какво сравнява белите листове на книгата?
- Защо нарича книжката „бърборичка“?

- Разкажи за книжките, които прочете през лятната ваканция.

белокрила – с бели криле
пъструшка – пъстра, шарена
бърборичка – бърборана

НАЙ-ХУБАВОТО

Имало едно време прочут мъдрец. Той си имал момиченце.

Хубава била къщата на мъдреца – висока, светла, с много стаи, с цветна градина. Играело си малкото момиченце в градината, тичало из хубавата къща. Само в една стая не влизало. Тя винаги била заключена.

Един път момиченцето се помолило на мъдреца:

– Пусни ме, татко, в заключената стая.

Тя ще да е най-хубавата.

– Наистина – отвърнал бащата, – там е заключено най-хубавото. Но ти си мъничка още за него. Като пораснеш, ще го получиш и ще му се радваш.

Расло девойчето, порасло. Дал му мъдрецът ключът от заключената стая. Припнало то, отключило вратата. Но що да види – хурка, вретено и разтворена книга. Нищо друго!

Отишло девойчето при татко си и му рекло:

– Ти ми казваше, че в заключената стая било най-хубавото, пък аз намерих там само хурка, вретено и книга.

– Това, дъще, е най-хубавото! – рекъл мъдрецът.

– Хурката и вретеното са трудът, а книгата – учението. От тях няма нищо по-хубаво на този свят. Всичко добро е постигнато с труд и знания.

Българска народна приказка

що да види – какво да види
хурка и вретено – инструменти за
обработване на вълна в миналото

- Кой са героите в приказката?
- Как изглеждала къщата на стареца?
- Какво намерило момичето в заключената стая?
- Защо бащата е наречен „мъдрец“?

ЕСЕН

Красива златокоса фея
дойде из родните поля.
Боички носеше със нея
и четчица извади тя.
Започна нежно да рисува
листата с пъстри цветове,
усмихна се и затанцува
във скута си със плодове.
Събра и прелетните птици,
отпрати ги далеч на юг,
а после с облачни сълзици
събуди спящия капчук.
Из хълмове и по баири
препусна с вихъра понесен
и с флейта вятърът засвири...
Разбрах – дошла е златна есен.

Божидара Ангелова

Пък аз ора полята.
Зова на труд децата.
Обирам плодовете.
Събличам лесовете.
Не чувам птича песен.
Наричайте ме...

Асен Разцветников

- Коя е тази красива златокоса фея?
 - Какви са вълшебствата на есента?
 - Защо поетесата нарича есента „златна“?
 - Обрисувай с думи есенната картина.
- Помогни си със стихотворението.

байр – хълм
флейта – музикален
инструмент

ЛИСТАТА

Една сутрин кичестата липа в гората се пробуди, изтръпнала от студ.
– Какво ли е станало? – помисли тя и разгледа наоколо.

Първите лъчи на слънцето се мятаха през високите върхове и падаха върху гората. И цялата гора изглеждаше сребърна и блестеше, блестеше.

И листата на липата бяха сребърни и също блестяха.

Беше тихо, тихо. Нищо живо не се обаждаше. Само близкият поток шумеше и водите му бягаха надолу бистри и студени.

– Какво има? – пошушна липата.

– Слана, студена слана падна нощес – обади се един лист. Той искаше да каже още нещо, но се отрони и бавно падна.

Липата чу въздишката му. Скоро след това падна друг лист. След него друг...

– Листенца, какво правите?... Стойте! Защо падате?

– Сбогом, сбогом, мила липо, наша родна майко – зашепнаха листата. – Есента е дошла вече. Ние трябва да паднем, но в нашите пазви отгледахме малки пъпки, пълни с живот. Те са облечени хубаво. От тях ще се развият нови листенца и ти пак цяла ще се облечеш с тях. Сега сбогом! Сбогом!

– Сбогом! – пошушна липата.

И пожълтелите, попарени от сланата листа почнаха полека едно след друго да падат като златни птички около дънера на своята майка липа.

Елин Пелин

- Кой са героите в приказката?
- Прочети изреченията, които ти помагат да си представиш есенната гора.
- Според теб как се чувстват есенните листа? Радват ли се, или тъгуват? Защо?
- Открий повторенията в произведението. Защо писателят ги е използвал?
- Защо есенните листа са наречени „златни птички“?

кичеста – с много клони
слана – заледена роса

НАЙ ОБИЧАМ У ДОМА

Най обичам у дома
вечер да се прибера.

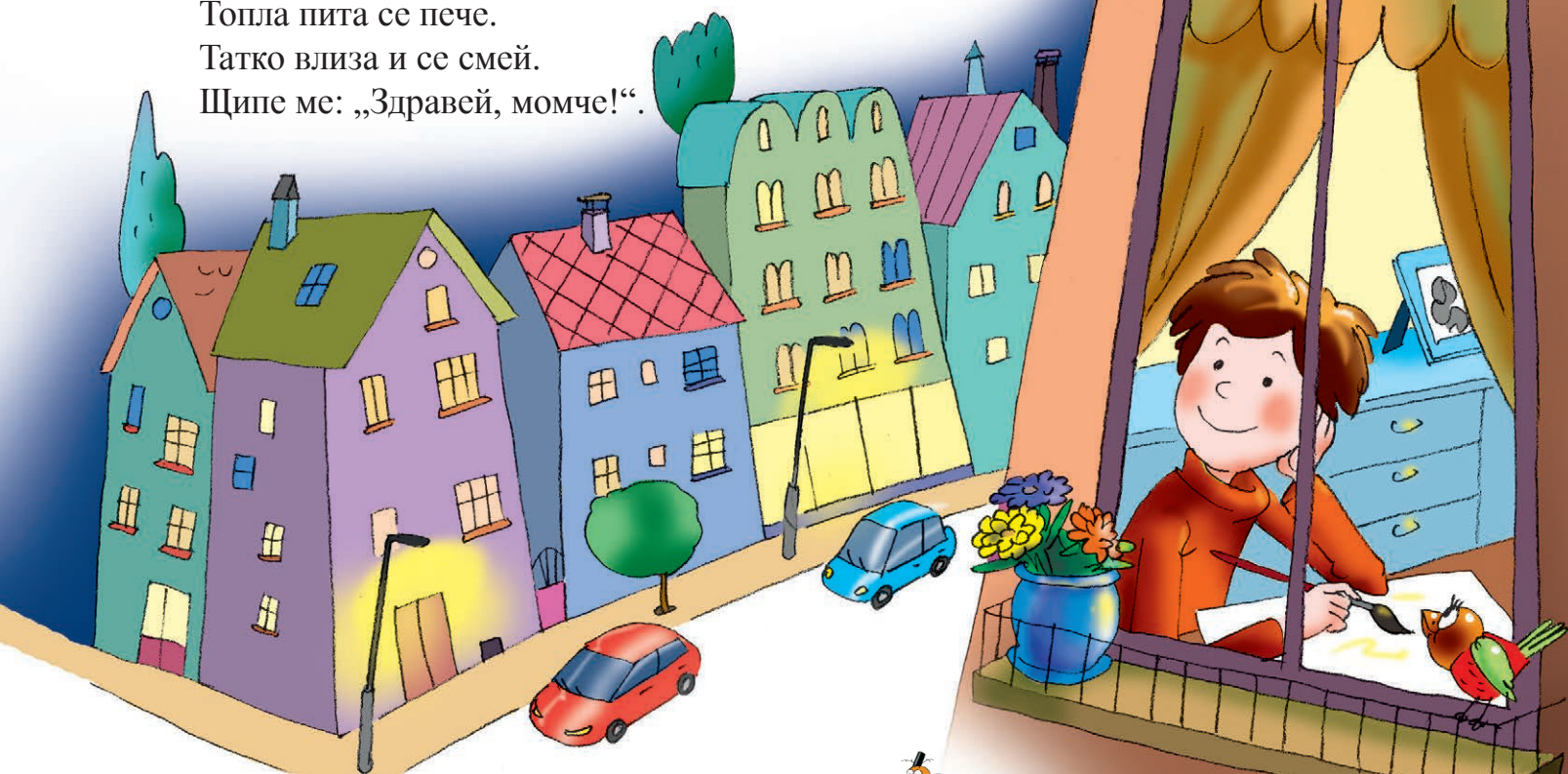
Вредом спуска се тъма,
няма вече вълн игра.
Няма хора, няма звън,
няма птичи гласове.
По дворовете без сън
само вятърът снове.

А пък вкъщи огън грей.
Топла пита се пече.
Татко влиза и се смей.
Щипе ме: „Здравей, момче!“.

Сяда и рисува с мен
къщички и зверове,
плет с един петел червен
и високи върхове...
Вълн навред лежи тъма.
Няма вече вълн игра...

Най обичам у дома
вечер да се прибера.

Владимир Голев

- Кой говори в стихотворението?
- Как изглежда есенната вечер?
- Какво се случва вечер в дома на героя?
- Защо момчето обича да се прибере у дома?

врѐдом, наврѐд – навсякъде
тъмà – тъмнина
сновѐ – обикаля
плет – ограда

- А ти как се чувстваш
вечер сред своето семейство?
Разкажи.

Далеко ходи, но и за дома си мисли.

БАБА

Баба каза, че не я обичам, защото не я слушам!

Тя не знае колко много я обичам. Тя не знае колко мъчно е слушането! Тази заран ме прати да купя магданоз. Аз стиснах парите в ръчичката си, а те паднали. Като се върнах, баба извика: „Косата ми побеля от тебе!“. Аз казах на баба: „Не ти побеля косата от мене, бабенце, а цъфна като вишня. Нали ми каза, че вишният цъфна, защото слънцето я обича? И ти цъфна, защото аз те обичам. Ох, бабенце, много те обичам. Да знаеш колко ти прилича бялата коса!“.

Баба се разсмя. Ох, колко сладко ме целува баба! Каква е хубава баба с бялата коса! И засмяна! Аз вече ще казвам само хубави неща на баба. И на всички хора ще казвам хубави неща.

Дора Габе

- Какво се случило сутринта?
- Мъчно ли е слушането? Защо?
- Как разбираш израза „косата ми побеля от тебе“?
- С какво детето сравнява белите коси на баба си?
- Как то изразява обичта към баба си?
- Защо решава да казва само хубави неща на всички?

- Съчини своя история със заглавие „Дядо“.

зàран – утро

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

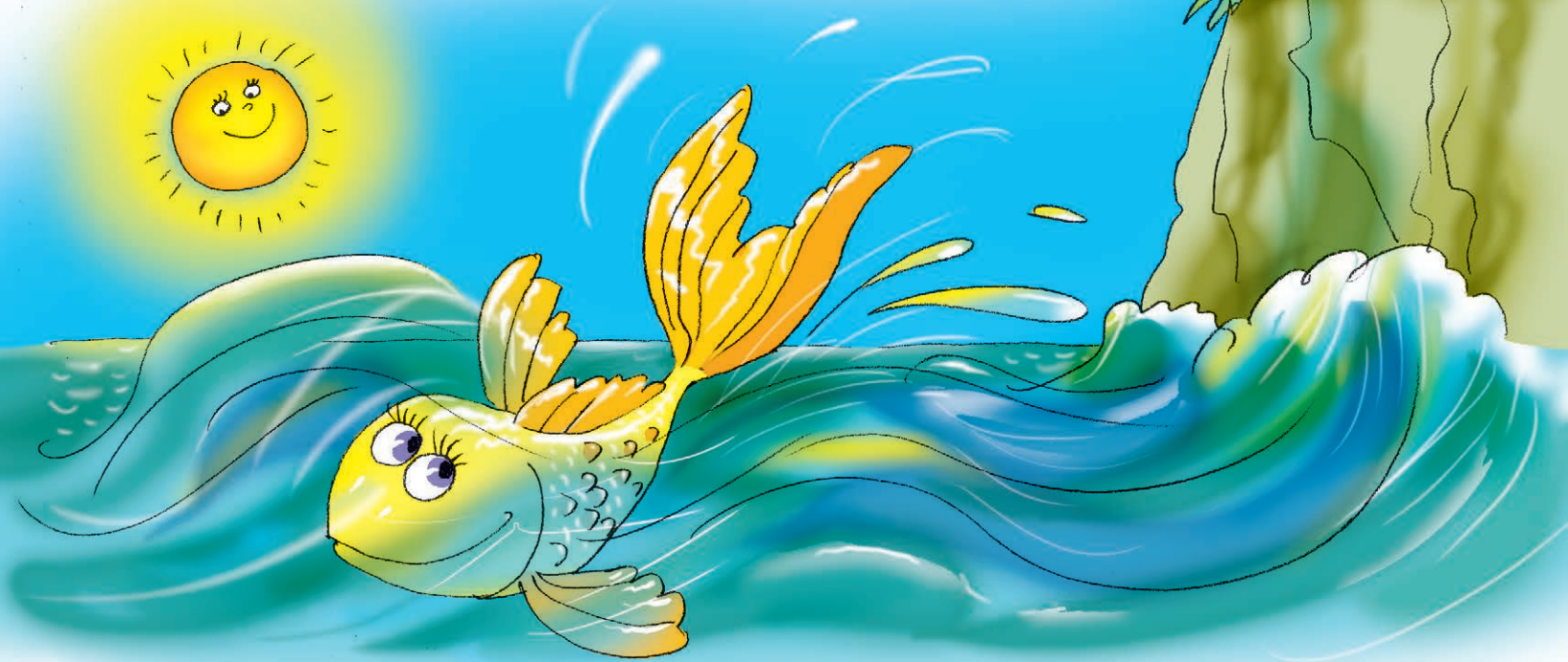

ЗЛАТНАТА РИБКА

Отдавна рибка чудновата
живее в синьото море –
ту блесне ярко над водата,
ту в дълбините се завре...
Днес тя поплува до насита,
а после, щом усети глад,
огледа се и се попита –
какво да хапне за обяд.
Задебна тихо из водата,
към жертвата си полетя,
ала на въдица зъбата
увисна в миг самата тя.

От приказките всеки знае,
че досетливият рибар
за откуп ще си пожелае
от рибката безценен дар.
Не. Още щом когато зърна,
че златни люспи я красят,
в морето бързо той я върна –
да продължи по своя път.
– Върви! – човекът рече. – Припхай!
И като слънцето блести!
На мен не си ми нужна, рибке.
На приказките трябваш ти...

Антон Шиков

- Какво се случило с чудноватата рибка?
- Какво направил рибарят? Защо?

- Припомни си приказката за рибаря и златната рибка. Кое е различното в нея?

откуп – нещо, дадено
в замяна
на друго
зърна – видя

БЪРКАНИЦА В ПРИКАЗКИТЕ

Имало едно време едно момиченце,
което се наричало Жълтата шапчица.

– Не, Червената!

– А, да, Червената шапчица.

Майка ѝ я извикала и ѝ казала:

Слушай, Зелена шапчице...

– Ама не, Червена!

– А, да, Червена. Иди при леля Диомира
да ѝ занесеш тази обелка от картоф.

– Не: върви при баба си да
ѝ занесеш тази питка.

– Добре. Момиченцето отишло
в гората и срещнало един жираф.

– Каква бъркотия!

Срещнало вълк, не жираф.

– И вълкът я попитал:

Колко прави шест по осем?

– Нищо подобно.

Вълкът я попитал: Къде отиваш?

– Да, и отговорила: Отивам
на пазар, за да купя доматино шоре.

– Не: Отивам при баба, която е болна.

– Точно така казал и конят.

– Какъв кон? Това бил вълкът.

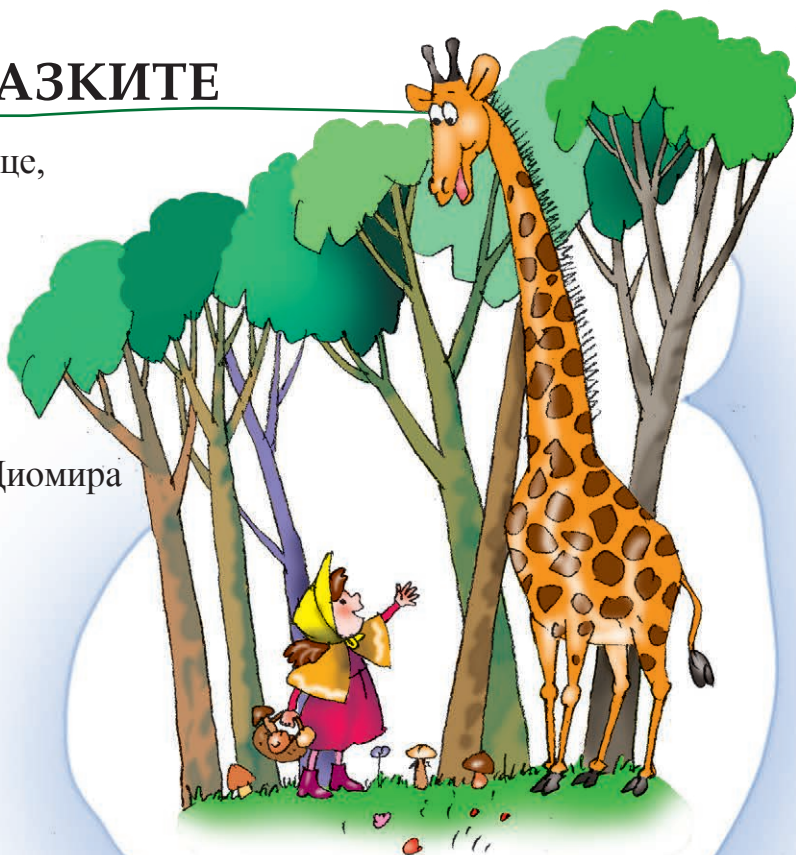
– Да. И казал: Вземи трамвая, слез
на площада, завий надясно, ще видиш
три стъпала и паричка на земята. Вземи
паричката и си купи дъвка.

– Дядо, ти изобщо не можеш да
разказваш приказки. А дъвка пак ще си купя.

– Добре, ето ти паричка.

И дядото отново зачел вестника си.

По Джани Родари

- Кой са героите?
- Кой обърква приказката? А кой го поправя?
- Коя приказка разказва дядото? Разкажи я правилно.

ДАР ОТ СЪРЦЕ

Тръгнали трима братя да печелят пари. Стигнали до един кръстопът. Най-големият казал:

– Тук ще се разделим. Подир три години ще се срещнем пак тук и ще видим кой какво е спечелил.

Най-големият брат станал хлебар. Средният брат отворил кръчма до един мост. Най-малкият се пазарил у един стар овчар.

Като минали трите години, момчето отишло при овчаря за сметката. Овчарят извадил от пояса си три ореха и рекъл:

– Много съм ти благодарен за работата. Падат ти се толкова и толкова пари или тези три ореха. Парите давам без сърце, защото те са като огъня: човек лесно може да изгори ръцете си с тях. А орехите давам от сърце. Ако щеш, вземи парите, ако щеш – орехите.

Момчето помислило, помислило и посегнало към орехите.

– Ще взема орехите, защото ги даваш от сърце.

Тримата братя се срещнали на кръстопътя. Всеки показал какво е спечелил. Последен бръкнал в джоба си най-малкият. Извадил трите ореха.

– Туй ли ти е печалбата за три години? – попитал го най-големият брат.

– Туй е – три ореха, но те са дадени от сърце – отвърнал малкият. – Даде ми ги един стар човек, задето му пасох стадото.

Другите двама избухнали:

– По-глупав мъж от тебе не ще се намери по целия свят. Върни се да поискаш пари от овчаря! – развикали се братята.

Момчето се нажалило и тръгнало назад. Тежко му било на душата.

Било гладно и си помислило:

„Я да счупя орехите, че да залъжа глада си!“.

ДА НЕ ВЯРВАШ

Един скъперник много обичал да се подиграва с другите. Той си купил от пазара кошница с яйца. Отишъл при носачите и рекъл:

– Който дойде с мене да ми носи кошницата, ще му кажа три поуки.

Един носач се съгласил. Дигнал кошницата и я понесъл.

Като повървели малко, носачът се обърнал към скъперника и рекъл:

– Кажи ми първата поука.

А той отговорил:

– Ако ти кажат, че е по-добре да си гладен, отколкото сит, да не вярваш!

– Добре – рекъл оня.

Повървели още малко. Носачът пак казал:

– Кажи ми другата поука.

Скъперникът отговорил:

– Ако ти кажат, че е по-добре да вървиш пеш, отколкото да яздиш кон, да не вярваш!

– Добре – рекъл пак носачът.

Като наближили къщата, носачът се спрял и попитал:

– Каква е третата поука?

Скъперникът отвърнал:

– Ако ти кажат, че има по-глупав от тебе, да не вярваш!

Носачът не казал нищо. Пристъпил още няколко крачки и изведнъж изпуснал кошницата.

Обърнал се към скъперника и рекъл:

– Ако ти кажат, че е останало здраво яйце в кошницата, да не вярваш!

Ран Босилек

- Кой са трите поуки на скъперника?
- Защо носачът счупил яйцата?
- Кой от героите е глупав, а кой – умен?
- Кой са епизодите в приказката?
- Измисли подходяща поука.

- Прочетете приказката по роли.

ЗЛАТНАТА ЯБЪЛКА

Имало някога един цар. Веднъж той намислил да се позабавлява и изпратил глашатаи, които да известят на народа:

– Ей, хора! Който измисли такава лъжа, та царят да не повярва, ще получи златна ябълка!

Отвсякъде започнали да идват царски синове, князе, търговци – най-различни хора, но никой не можел да угоди на царя.

Най-после при него дошъл един бедняк с голяма стомна в ръка.

– Здравей, царю! – поздравил беднякът. – Дойдох да получа парите си: нали ми дължиш пълна стомна злато.

– Лъжеш, не ти дължа нищо! – отговорил царят.

– Лъжа ли? Щом лъжа, дай ми златната ябълка.

Царят разбрал неговата хитрост и почнал да отрича:

– Не, ти не лъжеш.

– Щом не лъжа, тогава плащай дълга.

И царят трябвало да даде на умния бедняк златната ябълка.

Арменска народна приказка

-
- Какво намислил царят?
 - Какво според теб означава думата „глашатай“?
 - Каква е лъжата на бедняка?
 - Кой епизод от приказката ти хареса най-много? Разкажи го.

да угоди – да се хареса

-
- Изиграйте приказката като театрална пиеса.
 - Как ще разпределите ролите?
 - Какъв афиш ще подготвите? А какви ще са декорите?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОСТЕНЧЕТО НА ХИТЪР ПЕТЪР

Братовото момче на Хитър Петър му отишло на гости.

Като играло, то се изцапало с кал. Хитър Петър му рекъл:

– Хайде, чичовото, измий се и почисти дрехите си.

– Ех, чичо, защо ще се чистя? Нали пак ще се изцапам!

Хитър Петър си замълчал. Като дошло обяд, гостенчето попитало:

– Чичо, кога ще обядваме?

– Вече няма да ядем, момчето ми! – отвърнал той.

– Защо? – зачудило се гостенчето.

– Ами ти казваш, че няма нужда да се чистиш и миеш, защото пак ще се изцапаш. Аз пък реших да не ядем повече, защото пак ще огладнеем!

Момчето веднага се заловило да почисти дрехите си и да се измие.

Българска народна приказка

- Какво означава изразът „братово момче“?
- Какво помолил Хитър Петър своето гостенче?
- Изпълнило ли то молбата му? Защо?
- Как Хитър Петър накарал момчето да се измие?
- Каква е поуката от приказката?
- Защо Петър е наречен от народа ни „Хитър“?

ШЕГИТЕ НА НАСТРАДИН ХОДЖА

Настрадин Ходжа живял преди много години. Той е турският побратим на Хитър Петър. Историите на двамата герои веселят и до днес хората от различни народи: българи, турци, роми, арменци.

ОТГОВОР

Веднъж Настрадин Ходжа работел в градината. Приближил се един младеж.

- Кажете ми, къде се намира домът на Настрадин Ходжа? – попитал той.
- Хей онзи отляво – казал Ходжата.
- Скоро младежът се върнал и казал:
- Разбрах, че вие сте Настрадин Ходжа.
- Да, така е.
- Защо не ми казахте по-рано?
- Ти не търсеше мен, а дома ми – отговорил Ходжата.

Турска народна приказка

хòджа – свещеник при мюсюлманите; мъдър човек

- Защо Настрадин Ходжа отговорил така на момчето?

КОЙ КАКВО ЯЗДИ

Един ден Настрадин Ходжа яхнал магарето си и тръгнал към пазара. По пътя срещнал богаташ на кон. Богаташът с презрение го попитал:

- Я кажи какво е да яздиш на магаре? Май не си струва, а?

Ходжата отговорил:

- По-добре човек да язди магаре, отколкото магаре да язди кон!

Турска народна приказка

- Как разбираш отговора на Настрадин Ходжа?
 - По какво си приличат Хитър Петър и Настрадин Ходжа?
- Прочети други весели истории с тези герои.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ШО Е ТО?

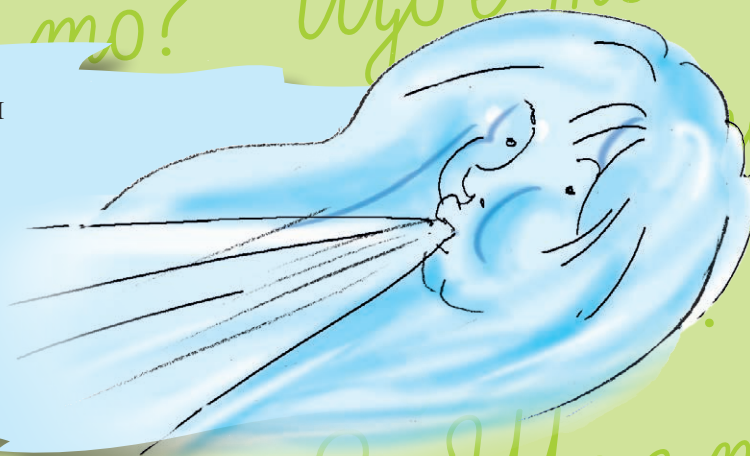

Хитрата хитрана
с рижата премяна
купила си брошка –
перце от кокошка.
Брей, че лъже тази рижа хубавица!
Затова ѝ казват „хитрата ...“.

Мая Дългъчева

Весел ли е, той те гони
и играе, и те гали,
а ядосан чупи клони,
вие като триста хали.
Що е то?

Стоян Русев

Бързо бяга по шосето
и е радост за детето.
То педалите върти.
Сърчицето му тупти.
Ех, че хубаво било
да си имаш ...

Ели Томинска

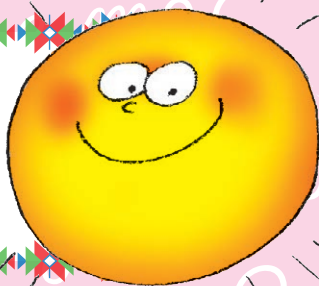
Ножица имам,
шивач не съм,
във вода живея,
риба не съм.
Що е то?

Гърбав Тодор в коприва
с къщата си отива.
Що е то?

Удариш ли го, запява и цяло село събужда.
Що е то?

На едно огнище
цял свят се грее.
Що е то?

Имам десет,
махам десет
и пак десет остават.
Що е то?

- Отгатна ли всички гатанки? Кои думи ти помогнаха?
- Кои гатанки приличат на стихотворение?

- Съчинете забавни гатанки заедно със съучениците си. Задайте ги на вашите родители.

МИШАТА ДЪЩЕРЯ

Имало едно време един мишок, който имал хубава дъщеря. Решил мишокът да я омъжи, но не искал да я даде на някой от мишия род. Мислел си, че щом е толкова хубава, трябва да се омъжи за най-силния в целия свят.

И докато си мислел за бъдещата сватба на дъщеря си, изгряло слънцето. „А, ето съпруг за дъщеря ми!“ – казал си мишокът и отишъл в двореца на слънцето.

– Слънчо, искаш ли дъщеря ми за невеста?
Искам да я дам на теб, защото ти си най-силният на света.

– Не съм аз най-силен на света – казало слънцето. – Виждаш ли онзи облак? Когато ме засенчи, не мога да направя нищо. Отиди при него.

Мишокът отишъл при облака и му казал:

– Облако, искаш ли дъщеря ми за невеста? Искам да я дам на теб, защото ти си най-силният на света.

– Не съм аз най-силен на света – отговорил облакът. – Виждаш ли вятъра? Когато той задуха, аз бягам.

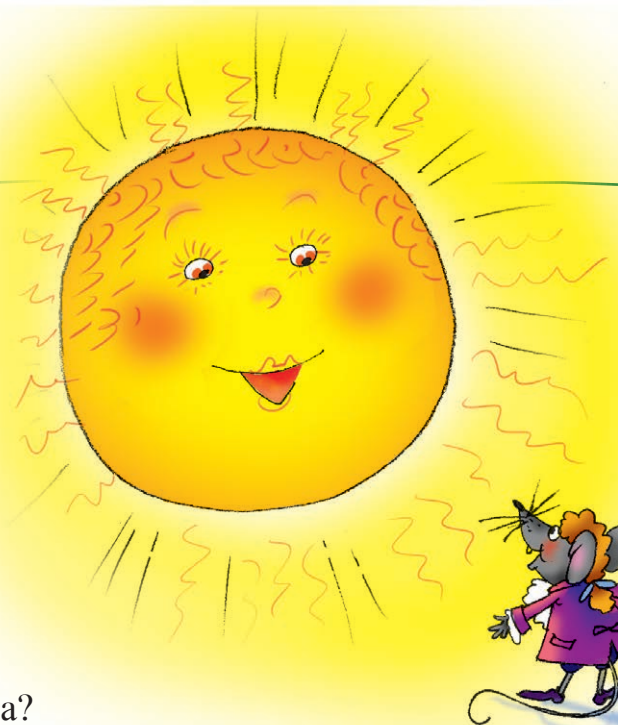
Тогава мишокът отишъл при вятъра и му рекъл:

– Ветре, искаш ли да вземеш щерка ми за невеста? Искам да я дам на теб, защото ти си най-силният на света.

– Голяма чест е за мен да взема дъщеря ти за невеста – казал вятърът. – Но виждаш ли онзи замък? Изпращах му най-страшни бури, но не можах да го съборя. Иди при него, той е най-силен от всички на света.

Отишъл мишокът при стария замък и рекъл:

– Замъко, искаш ли дъщеря ми за невеста? Искам да я дам на теб, защото ти си най-силният на света.

– Не съм аз най-силен на света. Чуваш ли един шум вътре в стените ми? Това са смели мишки, които скоро ще ме съборят. От мишките по-юначни и по-силни няма на света.

Тогава мишокът се зарадвал и дал дъщеря си за невеста на един смел и силен мишок. На сватбата били поканени всички. Яли, пили и се веселили дни наред.

Гръцка народна приказка

- Защо старият мишок искал да омъжи дъщеря си за най-силния в целия свят?
- При кого отишъл най-напред?
- При кого облакът изпратил мишока?
- Съгласил ли се вятърът да се омъжи за мишата дъщеря?

- За кого се омъжила красивата мишка? Разкажи последния епизод от приказката.

- Прочетете приказката по роли.

невеста – съпруга, жена
щёрка – дъщеря

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ОВЧАРЧЕТО И ВЪЛКЪТ

Едно овчарче пасяло стадото си недалеч от селото. И понеже си нямало друга работа, си правело шеги със селяните:

– Вълк! Вълк! На помощ! – викало то, без да е видяло никакъв вълк.

Няколко пъти селяните се подлъгвали и се притичвали на помощ, а овчарчето им се присмивало. Не щеш ли, един ден вълкът наистина нападнал стадото.

– Помощ! – викало овчарчето. – Вълкът изяде овцете!

Този път никой не обърнал внимание на виковете му. Селяните помислили, че пак ги лъже. Така вълкът, необезпокояван от никого, изял цялото стадо.

Езоп

На мъжеца не му вярват дори когато казва истината.

необезпокояван – без никой да му пречи

- Каква шега измислило овчарчето?
- Получило ли помощ, когато наистина имало нужда?
- Какво бихте направили на негово място?
- Каква е поуката от баснята на Езоп?

Лъжата далеч не отива.

Баснята е художествен текст, в който е разказана кратка поучителна история. Героите в нея най-често са животни, по-рядко – хора, растения, предмети. Чрез тях се осмиват човешки недостатъци. Баснята обикновено съдържа две части – разказ и поука.

ГАРВАН И ЛИСИЦА

Един гарван бил кацнал на клона на едно дърво и стискал в човката си парче сирене.

Видяла го лисицата и привлечена от апетитната миризма на сиренето, спряла под дървото и рекла на гарвана:

– Добър ден, благородни гарване! Колко си красив!

На гарвана, който не очаквал такива похвали, му станало много приятно. А лисицата продължавала да сипе похвали:

– Ако гласът ти е толкова великолепен, колкото са блестящи твоите пера, ти несъмнено си най-достойното за възхищение същество в цялата гора. Моля те, изпей ми нещо, за да се насладя на чудесния ти глас.

– Гааа! – опитал се да запее опияненият от ласкателствата гарван. Но щом отворил човката си, сиренето паднало на земята.

Лисицата мигом го изяла и казала:

– Хвана се на въдицата! Но нека ти е за урок:

Ласкателят говори приятни неща и сипе похвали само за да има полза от това.

Жан дьо Лафонтен

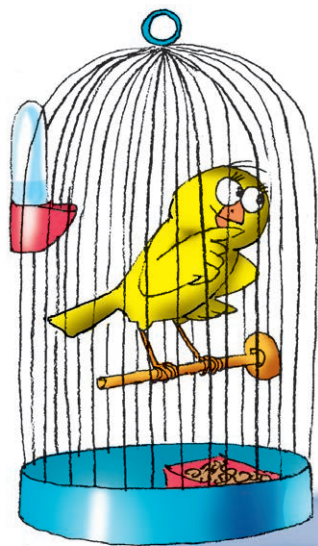
- Как изглеждал гарванът по думите на лисицата?
- Защо той останал без сирене?
- Кои човешки недостатъци осмива Лафонтен?
- Прочети поуката от баснята.
- Според теб по какво ласкателството се различава от похвалата?
- По какво баснята прилича на народна приказка? А по какво се различава?

опиянен – омаян, захласнат,
зашеметен
хвана се на въдицата –
повярва на лъжата
ласкател – човек, който
обсипва другите
с похвали

КАНАРЧЕ И КОТКА

„Стопанино, защо
все в тая клетка ме държиш?
– оплака се едно канарче
сладкогласно. – Ела и виж:
за моите песни тук съвсем
е тясно!“

„От котката те пазя...
Минеш ли през прага, ще
скочи, ще те изяде веднага!“

„Стопанино, тогава
по-добре ще сториш не мен,
а котката в кафеза
да затвориш...“

Банчо Банов

- Кой разговарят в баснята?
- От какво се оплаква канарчето? Защо?
- Какво му отговаря стопанинът?
- Каква е поуката от баснята?

сладкогласно – с хубав глас
сториш – направиш
кафез – клетка

По-добре на клонче, а не в кафезе.

ВЪРБА И ЛОЗНИЦА

Върбата самохвално в утринта
шумеше с лъскавите си листа.
А старата лозница защо бе мълчалива?
Защото плод обилен я превива.

Иван Давидков

- Кой от героите в баснята е работлив и скромен? Кой е самохвалко?

Работата му сама го хвали.

ФАСУЛ И ТРЪН

Поникнал фасул в градина, поникнал и трън до него.

– Добре ще ми бъде! – рекъл си фасулът.

– Ето един здрав и як съсед, на когото мога да разчитам в нужда. Всички мислят тръна за лош, но нали лошотията си е негова? Мен какво ме е грижа? Ще живеем като приятели.

– Добро утро, Трънче!

– Добро утро, Фасулче!

– Дали ще ти бъде приятно да живеем не само като съседи, но и като приятели?

– О, разбира се! Много ми е приятно!

Можеш напълно да ми се довериш и да се облегнеш на мене.

След този разговор полека-лека те започнали да се приближават и се оплели един в друг.

Една сутрин градинарката влязла в градината и се набола на тръна.

– Я – рекла тя. – Какво търси този трън тук?

Дръпнала тръна и го изхвърлила, но заедно с него изкубнала и фасула, който бил оплетен около тръна. Изхвърлила ги далеч от градината.

– Нещастен аз! – извикал фасулът. – Що ми трябваше да се хващам приятел с този никому непотребен злосторник?!

Дядо Благо

Покрай сухото гори и суровото.

- Кои са героите в тази басня?
- Какво предложил фасулът на тръна?
- Станали ли те приятели?
- Какъв е фасулът?
- На какво те учи тази басня?

як – силен
злосторник – който върши
злини

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Било сред зима и снежинки се сипели като пух от небето. Една царица седяла до прозореца и шиела. Както шиела, убола си пръста и върху снега паднали три капки кръв. И аленото изглеждало толкова хубаво върху снега, че тя си помислила: „Ах, да имах дете, бяло като сняг, с бузи, алени като кръв, и с коси, черни като дървото на прозореца!“.

Не минало време и тя родила дъщеря, бяла като сняг, с бузи, алени като кръв, и с коси, черни като абаносово дърво. Нарекли я Снежанка. Но щом родила детето, царицата починала.

Не след дълго царят се оженил повторно. Втората жена била горда и високомерна и не могла дори да си помисли, че друга може да я превъзхожда по красотата. Тя имала вълшебно огледало и все го питала:

– Огледало, огледало,
повтори, че на света
никъде не си видяло
друга с мойта красота!
И огледалото отговаряло:
– Ти, царице, на света
първа си по красотата.

И тя била доволна, защото знаела, че огледалото говори истината.

А Снежанка растяла и все повече се разхубавявала.

Веднъж царицата се изправила пред огледалото и го попитала:

– Огледало, огледало,
повтори, че на света
никъде не си видяло
друга с мойта красота!
Но този път огледалото отвърнало:
– Ти, царице, си дарена
с извънмерна красота,
но Снежанка е за мене
най-красива на света.

Братя Грим

- Какво си пожелала царицата в един зимен ден?
- Как изглеждала Снежанка?
- Какъв вълшебен предмет имала мащехата?
- Какво питала мащехата вълшебното огледало?

- Разкажи приказката.

● Какво се случило по-нататък?

СНЕЖНА ПЕСЕН

Снегът долетя от небето.
Какво ни донесе ли? Ето:

килим – на пътеката кална,
на зайчето – къща кристална.

На храстите – бели дантели,
на хълмите – преспи дебели.

На жици и клони – поглеж:
облече палтенце от скреж,

на нивата – снежна пижама!
Пързалки и радост голяма

донесе на всички хлапаци.
На къщите кривна калпаци!

Бял лист пък на мен подари ми –
за снежните весели рими!

Кирил Назъров

● Как се променя всичко с първия сняг?

Кои дарове на снега най-много ти харесват?

В стихотворението поетът Кирил Назъров изрежда какво е донесъл снегът на *пътеката, зайчето, храстите, клоните, нивите, децата, къщите*. Това последователно изреждане се нарича **изброяване**. С него се постига по-силно въздействие.

● Прочети изреченията, в които откриваш изброяване.

поглèж – погледни
калпàк – мъжка кожена шапка
рими – от „рима“ – еднакъв или сходен край при стиховете

МЕЧО ГОТВИ СЕ ЗА СЪН

С бели внучки веселушки
Баба Зима шета въвън.
Хапнал си медец и крушки,
Мечо готви се за сън.

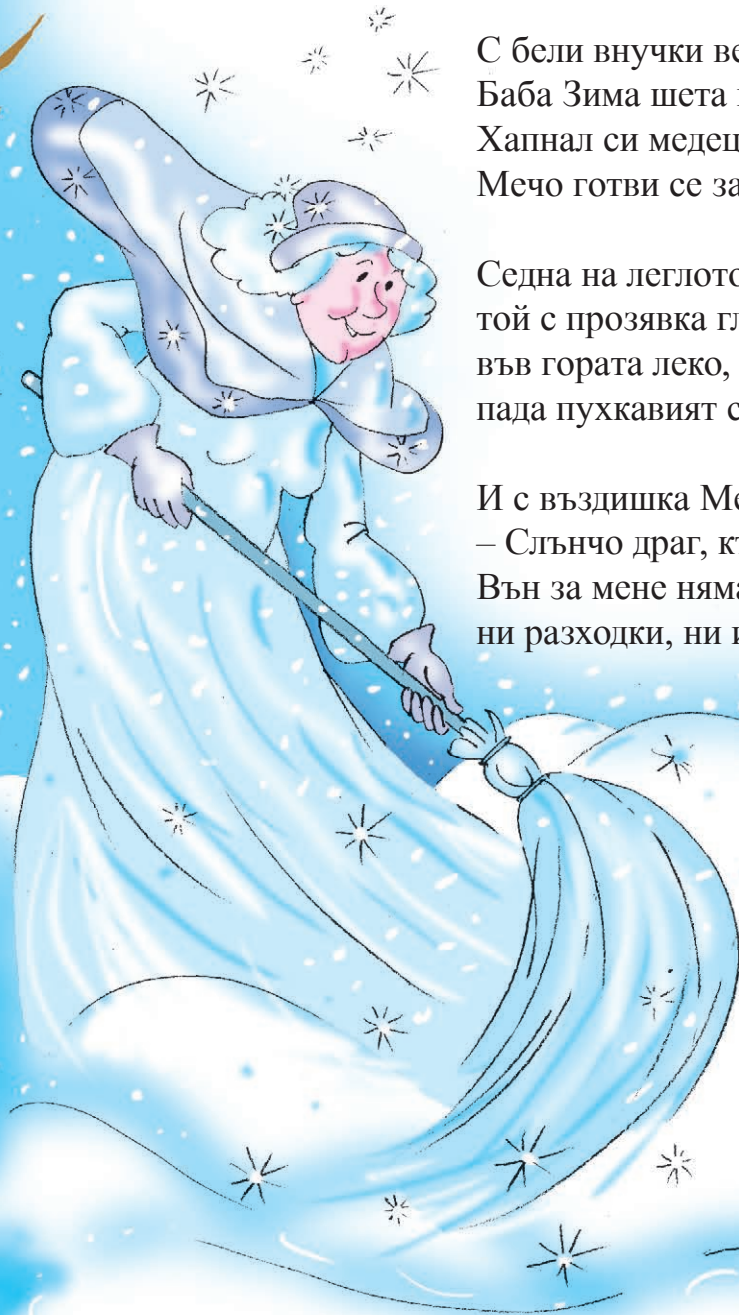
Седна на леглото меко,
той с прозявка гледа как
във гората леко, леко
пада пухкавият сняг.

И с въздишка Мечо рече:
– Слънчо драг, къде се скри?
Въвън за мене няма вече
ни разходки, ни игри.

Щом гората в сън заглъхне,
казват, трябва да се спи.
Чак кога Южняк полъхне,
този сняг ще се стопи.

С бели внучки веселушки
Баба Зима шета въвън.
Хапнал си медец и крушки,
Мечо готви се за сън.

Димитър Спасов

- С кого шета Баба Зима? Кои са нейните бели внучки? Защо поетът ги нарича „веселушки“?
- За кого въздиша Мечо? Защо? Как се чувства той?
- Стихотворението е текст към детска песен. Открийте я и я разучете с твоите съученици.

заглъхва – затихва

ПРИКАЗКА ЗА НЕПОСЛУШНАТА СНЕЖИНКА

Снежинката живеела горе в небето на висок облак. Тя била много непослушна. Когато ѝ казвали: „Ела да се разходим“, тя отвърщала:

– Няма да дойда!

Като ѝ казвали: „Тогава остани вкъщи“, тя крещяла:

– Искам да се разхождам!

Когато ѝ казвали: „Изяж си храната“, тя викала:

– Няма пък, няма пък!

Когато ѝ казвали: „Тогава ще я приберем“, пак викала:

– Искам да ям, искам да ям!

Веднъж всички снежинки отишли да се разхождат по края на облака. Там било много високо и страшно.

– Внимавайте! Дръжте се за ръце, за да не паднете!

– предупреждавали големите снежинки и всички малки се хванали една за друга. Само непослушната снежинка не искала да се хване за никого. Тя отишла на самия край на облака и паднала от него. Но не се изплашила. На земята видяла мишка.

– Пи-пи-пи – казала мишката, – ела тук, ще те изям!

– Няма да дойда – отвърнала снежинката, – аз съм непослушна и всичко правя наопаки!

И избягала от мишката.

После видяла жаба.

– Ква-ква-ква, махай се от мен, снежинке! – казала жабата.

– Няма да се махна, защото съм непослушна и всичко правя наопаки!

И се приближила до жабата.

– Ква-ква-ква, не ми се пъхай в устата! – предупредила я тя.

– Ще се пъхна пък! – както обикновено се заинатила снежинката.

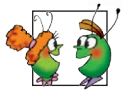
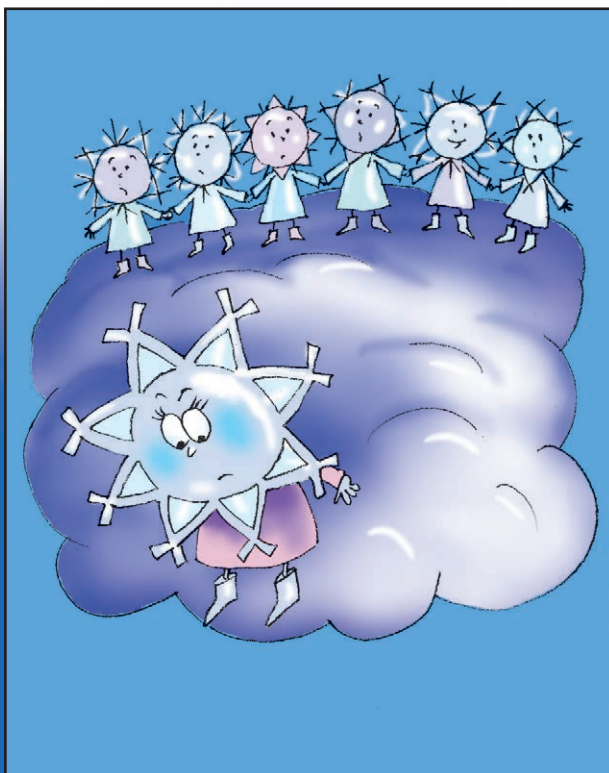
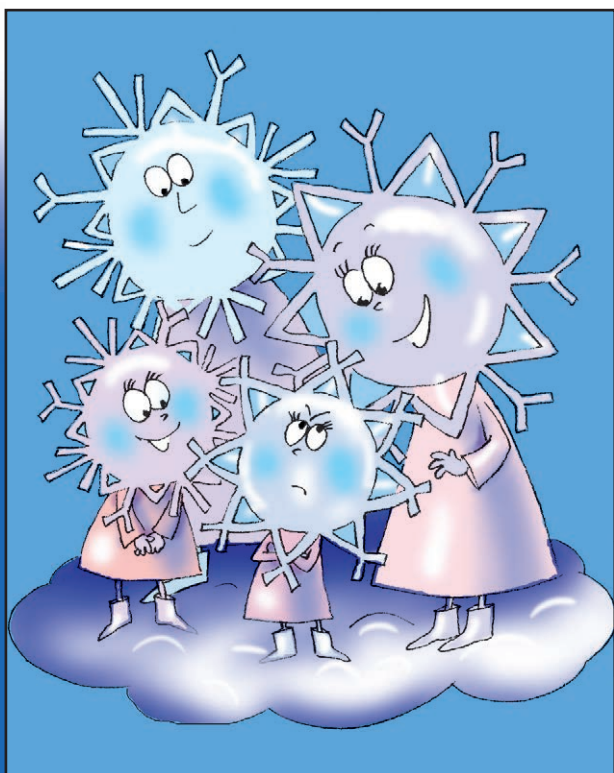
И го направила – пъхнала се. А жабата..., ами жабата я изяла.

Сергей Герасимов

Ни се води, ни се кара.

- Вслушва ли се снежинката в съветите на по-големите?
- Защо според теб тя прави всичко наопаки?
- Каква съдба я сполетяла накрая?
- Одобряваш ли подобно поведение?

● С помощта на илюстрациите разкажи епизод по твой избор.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ДЯДО КОЛЕДА

Сняг на облаци се дига.
Дядо Коледа пристига
в златна хубава шейна
чак от Стара планина.
„Дзън-дзън-дзън!“ Звънци звънтят.
В сладък сън децата спят.

Но да знаят той що носи,
ще наскочат голи, боси
и ще вдигнат шум безкрай.
„Дай на мене, дядо, дай!
На мен – кукла, на Стоян –
топка или барабан!“

Гео Милев

- За кой голям зимен празник се отнася стихотворението?
- Как пристига Дядо Коледа?
- Какво очакват децата?
- Какъв подарък иска момичето, а какъв – момчето?

Коледните празници са през зимата. Това са любимите празници на децата. Вечерта срещу Коледа се нарича Бъдни вечер. Цялото семейство се събира около трапезата. Пеят се весели песни и се посрещат коледари.

Колко звезди на небето –
толкоз здраве в тая къща;
колко пясък във морето –
толкоз берекет в тая къща.
И догодина пак със здраве!

Из коледарска народна песен

● Какво пожелават коледарите?

Елхови лес, елхови лес,
от теб се лее радост.
Елхите ти на Рождество
за нас създават тържество.

Из немска коледна песен

● Какво настроение създава
коледната елха?

Проучи как другите народи празнуват Коледа. Заедно със
съучениците ти подгответе табло с любопитна информация.

берекет – плодородие

Блести елха, пламти огнище,
а на трапезата, я вижте –
все постни и нечетен брой
са гозбите на празник кой?

● За кой празник е гатанката
на Борко Бърборко?

Празнично утро буди света,
чакана светла вест долетя,
звън на камбани песен реди:
– Коледа днес е! Бог се роди!

Из арменска коледна песен

● Какво се е случило
в празничното утро?

В коледната сутрин Дядо Коледа седял в креслото си между звездите и галел едно кученце на име Нуми. Дядо Коледа бил уморен. Само каква нощ прекарал! Както и да е, сега всички деца имали подаръци. Започнало да се разсъмва. Докато гледал надолу към Земята, изведнъж Дядо Коледа забелязал, че едно момченце било останало без подарък.

„Хубава работа! Сигурно съм го забравил!“ – казал си Дядо Коледа. Погледнал в чувала, ала там не били останали никакви подаръци. „Ами сега, какво да правя?“ – помислил си той.

Нуми го близнал по лицето.

– Сетих се! – възкликнал Дядо Коледа. – Нуми, искаш ли да живееш на земята и да станеш кученце на едно малко момче?

Нуми размахал опашка. Тогава Дядо Коледа написал върху листче розова хартия: „С много обич от Дядо Коледа!“. После прикрепил листчето за каишката на Нуми.

„Ами че то вече се развиделява! – помислил си Дядо Коледа. – Ако слеза отново на земята, може би някои деца ще ме видят.“

Тогава той взел телефона и набрал номер „раз, два, три“.
 – Ало, искам да говоря с мишката!
 – Това съм аз! – изцъркал нечий глас.
 – Ако обичаш, покатери се по часовника и върни съвсем мъничко назад времето.
 – Дадено, Дядо Коледа! – отвърнала мишката. Тя се покатерила по часовника и върнала стрелките назад.

Слънцето погледнало надолу към Земята и си помислило:
 „Чудна работа, май че доста съм подранило!“. И си отишло.

Тогава Дядо Коледа се качил на еленовата си шейна, слязъл на земята и оставил Нуми при момченцето.

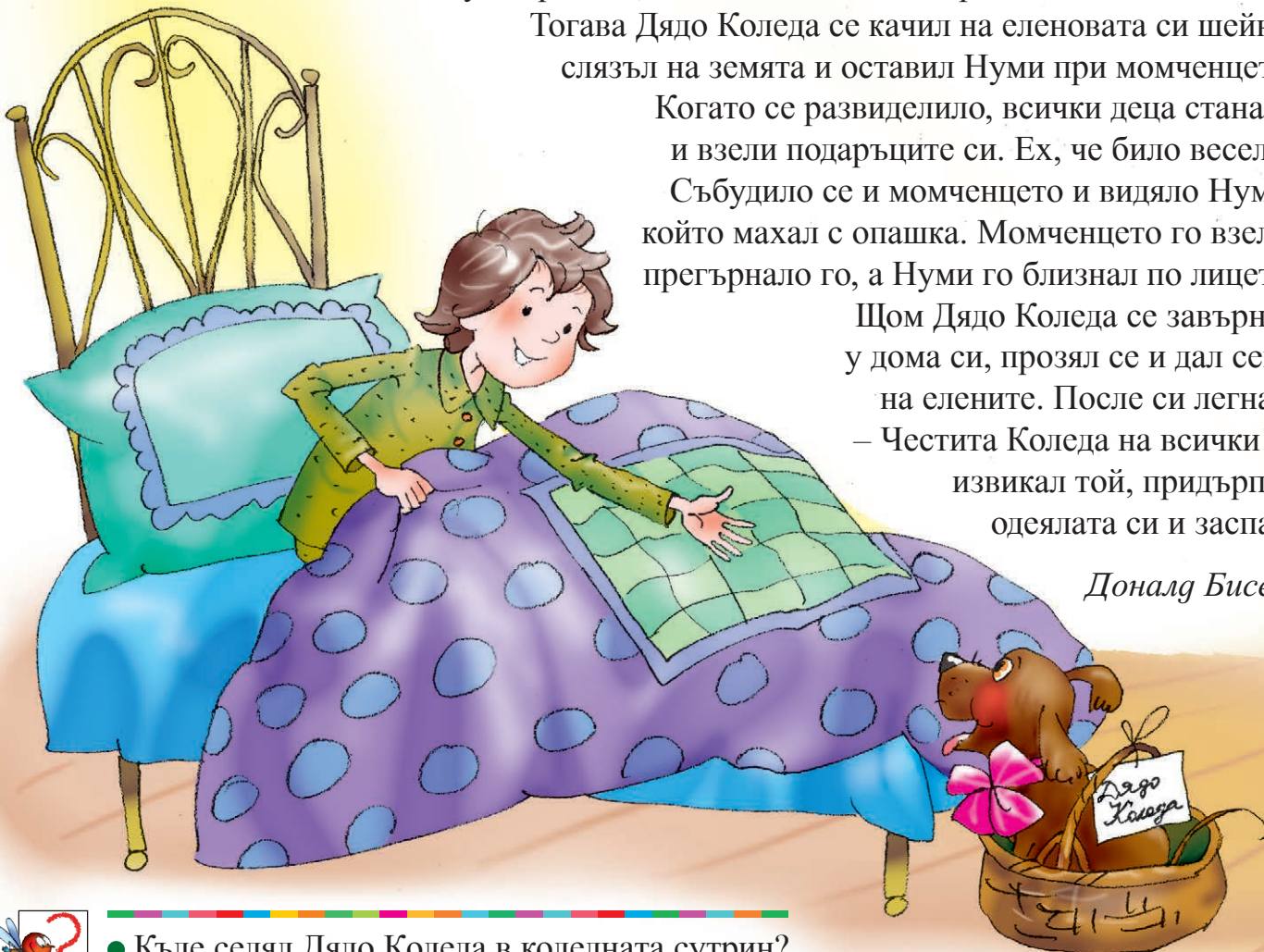
Когато се развиделило, всички деца станали и взели подаръците си. Ех, че било весело!

Събудило се и момченцето и видяло Нуми, който махал с опашка. Момченцето го взело, прегърнало го, а Нуми го близнал по лицето.

Щом Дядо Коледа се завърнал у дома си, прозял се и дал сено на елените. После си легнал.

– Честита Коледа на всички! – извикал той, придърпал одеялата си и заспал.

Доналд Бисет

- Къде седял Дядо Коледа в коледната сутрин?
- За какво се разтревожил?
- Защо мишката върнала часовника назад?
- Успял ли Дядо Коледа да остави подарък за всяко дете?

развиделило се –
съмнало се

- А ти какъв подарък очакваш за Коледа?

НОВОГОДИШНА ПЕСЕН

Сурвачице алена,
много си ми галена,
весела, засмяна,
жълта и пембяна.
Сякаш че си цвете,
нацъфтяло лете,
божур и калина
в момина градина!

С тебе ще дочакаме
мама да сурвакаме,
татко, още баба –
да е сладък хляба.
Все да бъдем сити
и да сме честити.

Весела година,
здраве до амина
на деца и птички,
мир, любов на всички.

Йордан Стубел

- Как изглежда сурвачката?
- По какво прилича на красиво цвете?
- Кого ще сурвака детето?
Какви пожелания ще отпрати?

- А ти какво ще пожелаеш на
своите близки за новата година?

честити – доволни, радостни,
щастливи
пембяна – яркорозова на цвят
до амина – за много години

СУРВА, СУРВА ГОДИНА

– Сурва, сурва година,
весела година!
Голям клас на нива,
червена ябълка в градина,
жълт мамул на леса,
голям грозд на лоза,
пълна къща с деца,
пълни обори със стока,
пълна кесия с пари.
Живо здраво до година,
до година, до амина!

Трайко Симеонов

- Какво пожелават сурвакарите?
- Открий повторенията.
- Какво можеш да добавиш към новогодишната честитка?
- Научи стихотворението наизуст.

мамул – царевица
стока – животни
кесия – торбичка за пари
лесà – поставка, изплетена
от пръчки

Сурва, сурва година!

Весела година!

*Живо-здро̀во до година,
до година, до амина!*

Сурвакането е стара българска традиция. Сурвакарите пожелават на стопаните здраве и плодородие, а те ги даряват с плодове, краваи и пари.

БЕЛОДРЕШКО

В двора вече притъмня.
Децата се прибраха
в домовете си. Остана
само Петко Петлето.
Остана, защото не можеше
да се раздели със своя
нов приятел Белодрешко.

И вие да имате такъв
приятел, и вие не бихте могли да
се разделите с него. Вместо очи
той имаше две черни въгленчета.
Вместо нос – един щръкнал червен
морков. Вместо зъби – набучени
в устата кибритени клечки. А на
главата – продупчена сламена шапка.
Как да се разделиш с такъв мил хубавец?

Но ето че прозорецът на кухнята
се отвори и Петко чу гласа на майка си:

– Петленце! Прибирай се веднага!

– Сега, мамо, сега! – отговори Петко.

Грабна той своя красив приятел и го
понесе към къщи. Отвори тихо вратата и
остави Белодрешко в килерчето под стълбата.

– Стой тука на цимента! – поръча му
Петко Петлето. – Цял ден ще си играем утре...

Петлето се прибра в кухнята. Изми се, вечеря
и легна да спи. Но колкото и да беше уморен от играта
през деня, той пак цяла нощ сънува как летят с
Белодрешко в голямата шейна...

Пробуди се късно. И щом отвори очи, рипна и затича
надолу по стълбата.

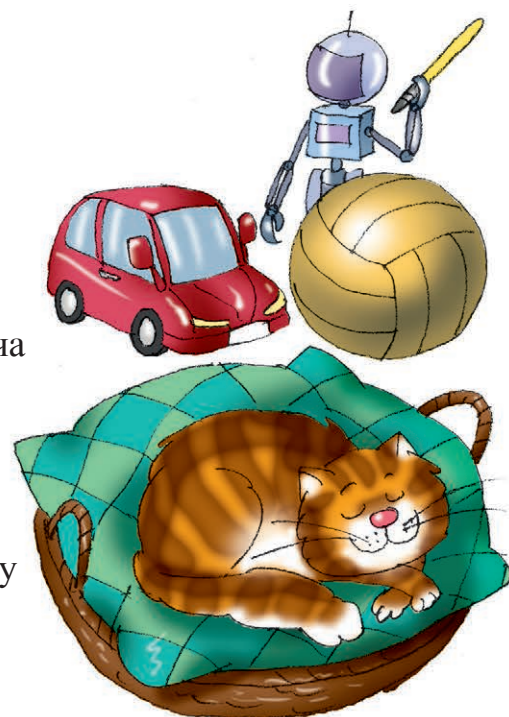
– Къде отиваш бос? – викна подир него майка му. –
Облечи се!

– Сега!... Да видя само нещо...

След малко майката дочу силен плач и затича надолу
по стълбата. А там – какво да види?

Целият килер пълен с вода. Сред водата стои Петко
и плаче. Не плаче, а пищи:

– Къде е човекът мии?... Къде е човекът мии?...

– Кой човек, Петленце?
– Моят човек!... Белодрешко!... Аз снощи го оставих в килера! Оле-лее!... Котките са го изяли. Те са помислили, че е направен от сирене! Оле-лее! Излапали са го!

Синът плачеше, а майката се смееше:

– Котките, Петко, не ядат снежни човеци.
– А къде е той? Къде е той?
– Ето го къде е! – рече майката. – В локвата е потънал. Виж носа му!...

Едва сега Петко видя и моркова, и двете въгленчета, и сламената шапка, която плаваше из локвичката върху циментовия под на килера.

– Недей да плачеш. Друг човек ще си направиш.
Петко се облече, закуси и излезе в градината.

По Орлин Василев

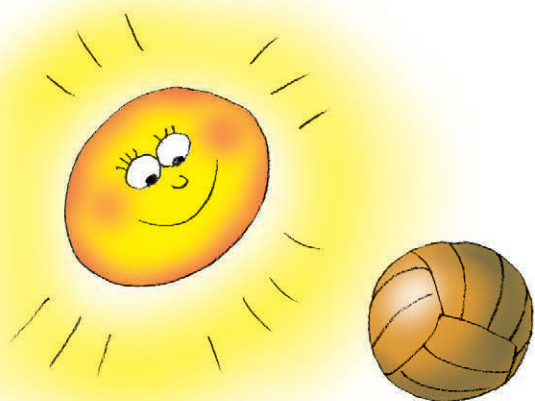

- Кой е Белодрешко? Опиши го с думи от текста.
- Къде го скрива момчето?
- Защо то не може да се раздели с новия си приятел?
- Какво се случва на сутринта?
- Защо Петко е толкова разочарован?
- Кои са епизодите в разказа?

- Какво ще се случи с Петко в снежната градина?
Измисли продължение на разказа.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Името ни отличава.
 То и нещо пожелава:
 Здравко
 трябва да е здрав.
 Добри
 добрини да прави.
 Веско
 да е с весел нрав.
 С ум да се прослави
 Слави.
 Ала често,
 в лоша дата,
 не подхождат имената...
 Здравко
 болен е от грип.
 Добри
 пак беля ще стори.
 Веселин
 е с мрачен вид.
 Слави
 глупости говори...
 Мили боже,
 помогни ми
 да заслужи
 своето име!

Георги Константинов

- Защо поетът казва, че името ни отличава?
- Какви пожелания се съдържат в имената на героите?
- А ти заслужаваш ли своето име?
- Знаеш ли какво означава то?

- Носиш ли името на някого от семейството си?
 А приличаш ли на него?

НАСТИНКА

Милка настина. Всички вкъщи ходеха на пръсти около леглото ѝ, гледаха я с тъжен поглед, чакаха да поиска нещо и веднага хукваха да го донесат.

Дядо дотърча запъхтян с голяма кутия шоколадови бонбони, за каквито Милка си мечтаеше вече цяла седмица. Тя отхапа половин бонбон, намръщи се и мушна цялата кутия под възглавницата.

Баба пък ѝ позволи да поиграе с очилата и нито веднъж не ѝ се скара, че може да ги счупи. Милка ги повъртя, сложи ги за малко на носа си и ги остави. Баба все пак побърза да ги прибере.

А мама специално за нея направи торта и молеше, ох, как молеше Милка да я изяде цялата, пък тя едвам я докосна с пръстче.

Татко ѝ обеща, че щом оздравее, веднага ще я заведе в зоопарка. Представете ли си? След два-три дена – в зоопарка!

Кольо, малкото братче на Милка, също се въртеше около сестра си, гледаше ту нея, ту възрастните. И изведнъж, както си беше облечен само по ризка и по домашни пантофи, хукна навън.

– Е-хей, накъде? – викна след него баща му.

– Отивам и аз да настина – отвърна, като тичаше надолу по стъпалата, Кольо.

Борис Борисов

- Приказка или разказ е този текст? Защо?
- Как семейството се грижи за болната Милка?
- Защо малкият Кольо иска да настине?
- Кои са епизодите в разказа?

дотърча – дотича
запъхтян – изморен

- Случвало ли ти се е да ти угаждат, когато се разболееш? Как постъпваш в тези случаи? Разкажи.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГАТАНКА

Пускат облаците снежни
парашути леки, малки.
Падат тихо, падат нежно
върху детските пързалки.
Що е то?

Юлия Момчилова

- Кои са малките парашути?

ЧУДЕСА

Тази вечер чудесата
са потеглили на път.
И пътуват по земята,
и на всеки дом звънят.

Как е хубава гората –
цяла в накити от сняг.
Даже веселият вятър
носи снежнобял калпак.

А звездите не търсете
над главите си сега –
те са тук, по домовете,
те искрят край нас в снега.

Златина Билярска

- За кои зимни чудеса говори поетесата?
 - Каква картина си представяш?
- Опиши я с думи от стихотворението.

накит – украшение
искрят – блестят

- А ти какви чудеса очакваш през зимата?

ПРИЯТЕЛ ПРЪВ

От прясната излязло еленче и се приближило до котето.

– Ти питомно коте ли си?

– А ти за диво ли ме мислиш? – казало котето. –

Ванчо ме донесе в раницата си. Искаше да ме прави скиор.

Ама аз му изядох цялата храна и избягах. Ще си намеря приятели, ама истински, не като него, и ще си играя с тях!

– Ами ако искаш тогава... – почнало срамежливо еленчето – ...да станем приятели.

– Че добре! – казало котето. – Ама първи!

И двамата поели между борове и преспи.

От снега се подаде муцунката на едно лисиче.

– Ти си избягало от Ванчо, а? Чух ви, като си говорехте – казало лисичето. – Искаш ли да станеш приятел и с мен?

– Ама първи!

– Първи!

И тримата тръгнали весело из гората.

Една кафява топка тупнала в бялата пряспа.

Това било едно мече – смешно и рунтаво.

– Имаме си ново приятелче – казало еленчето. –

Ела да играем с него!

– Ще бъдем първи приятели с тебе! – извикало мечето.

– Спомних си едно стихотворение – казало еленчето.

И издекламираше следното стихотворение:

*Казва се „приятел пръв“,
но защо е той такъв?
Затова, че пръв полита
в огъня да те спаси;
пръв и без да се запита
прав ли си, или не си;
пръв за теб леда пролазва;
пръв за теб пролива кръв –
ето затова се казва,
че приятелят е „пръв“!*

По Валери Петров

- С кого се сприятелява котето в гората?
- Какво означава изразът „приятел пръв“?
- Коя дума се повтаря в стихотворението на еленчето?

ЗАЙОВАТА КЪЩА

Зайо Байо и Кума Лиса били съседни.
Къщата на Лиса била от лед, а на Зайо – от кори.
Настъпила пролет. Лисината къща се стопила.

Кума Лиса помолила Зайо Байо да я пусне да се стопли. Заекът я пуснал, а тя го изпъдила:

– Аз съм Лисица-царица – рекла тя. –
Махни се оттук, че ще те разкъсам.

Разплакало се зайчето и си тръгнало.
Както вървяло, срещнало кучето. То го попитало:

– Защо плачеш, Зайо Байо?

– Как да не плача? Имах си къща от кори.

Кума Лиса пък имаше ледена къща.

Стопи се нейната, дойде в моята и ме изпъди.

– Не плачи! – казало кучето. – Аз ще я прогоня.

Отишли при къщичката.

– Джав, джав, джав! Бързо, Лисо, вълн!

А лисицата се обадила отвътре:

– Като изляза, като се развъртя, на късове ще ви направя.

Кучето се уплашило и избягало.

Зайчето тръгнало отново. Вървяло и плачело.

Срещнал го Петльо с коса на рамо.

– Кукуругуууу, Зайо Байо, защо плачеш?

– Ох, остави се, Петльо! Как да не плача? Имах си къща – хубава и здрава. – И Зайо разказал какво му се случило.

– Да вървим, Зайо, аз ще ти помогна! –
рекъл Петльо.

Отишли при къщата. Петелът се
развикал:

– Бързо, Лисо, вълн!

Чула лисицата и се уплашила. Сторило ѝ
се, че всички косачи от селото са се събрали
пред къщата.

А петелът отново извикал, толкова
силно, че всичко живо се разтреперало:

– Вълн, Лисо, вълн!

Лисицата излетяла като стрела и
избягала. Петльо влязъл в къщата и заживял
братски със зайчето. Оттогава хората казват:
„Живеят си братски като петела и зайчето“.

Чешка народна приказка

- Каква е къщата на Зайо, а каква – на Лиса?
- Какво поискала лисицата?
- Защо Лиса се уплашила от петела?
- Измисли друго заглавие на приказката.

- Кои други приказни герои биха помогнали на Зайо?
Разкажи, като си помагаш с илюстрациите.

НЕВОЛЯ

Две момчета често ходели с баща си за дърва в гората. Веднъж баща им казал:

– Деца, идете самички за дърва!

– Бива, тате – рекли момчетата. – Ами ако се строши колата, кой ще я поправи?

– Ако ви се строши колата, синко, викайте неволята. Тя ще ви я поправи.

Двете момчета послушали баща си. Отишли в гората. Натоварили добре колата.

Тръгнали си. Не щеш ли, насред пътя колата им се строшила. Спрели се момчетата и почнали да викат:

– Невольо! Невольо! Ела ни поправи колата!

Викали, викали, никой не се обадил. Взело да се мръква, а неволята още я нямало. Най-последно малкото момче рекло:

– Бате, тая неволя няма да дойде. Мръква се вече. Я да се заловим самички и колкото можем, да поправим колата!

Двете момчета взели брадвата и теслата. Навели се и клъц оттук, клъц оттам – поправили колата.

Когато си отишли, баща им ги попитал:

– Е, как прекарахте в гората?

– Остави се, тате! – рекли те. – Насред пътя ни се строши колата. Викахме, викахме проклетата неволя, но тя не ни се обади. Видяхме, че няма да дойде. Взехме брадвата и теслата и колкото можахме, поправихме колата.

– Ето, синко, това е неволята! – казал баща им. – Вие сте я викали, а тя е била при вас. Като нямало кой да ви стегне колата, поправили сте я самички. Гдето ще рече, неволята я е поправила.

Българска народна приказка

- Къде бащата изпратил синовете си? Какво ги посъветвал?
- Какво се случило в гората?
- На какво искал да научи бащата своите синове?

- Прочетете приказката по роли.

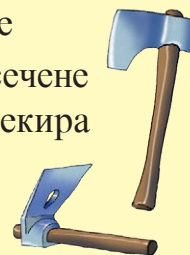

- Одобряваш ли действията на момчетата? Случвало ли ти се е да „викаш неволята“?

С труд всичко се постига.

бива – добре
строши се – счупи се
брадва – сечиво за сечене
на дърва; секира
тесла – дърводелски
инструмент
гдето – където

ВРАБЕЦ И САМОЛЕТ

На едно поле се спуснал самолет.

Долетял един врабец и кацнал на крилото му:

Двете птици започнали разговор:

Врабецът: – Кой си ти?

Самолетът: – Аз съм твой по-голям брат.

Врабецът: – Откъде си?

Самолетът: – Долетял съм от облака.

Врабецът: – Имаш ли очи?

Самолетът: – Нямам.

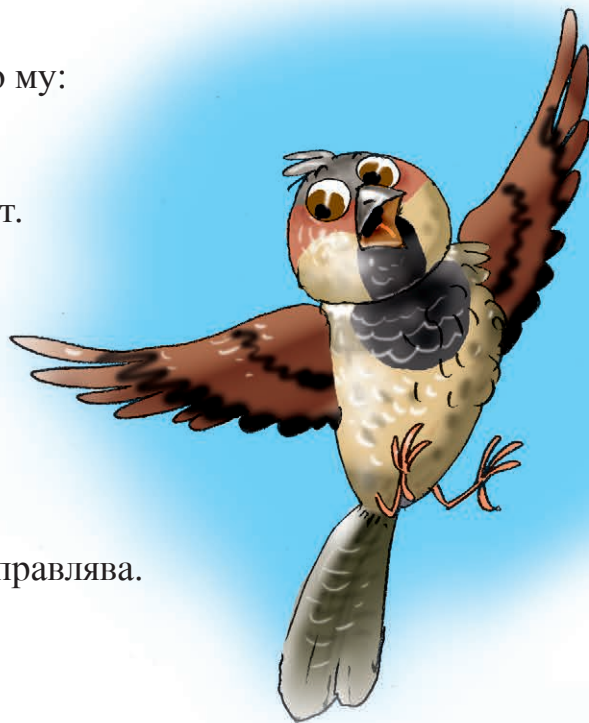
Врабецът: – А как виждаш?

Самолетът: – Води ме пилот.

Врабецът: – Какво е това пилот?

Самолетът: – Той е човекът, който ме управлява.

Врабецът: – Имаш ли сърце?

Самолетът: – Моето сърце е моторът. Докато сърцето работи, аз летя. Когато моторът се повреди, падам и умирам като птица.

Врабецът: – Защо летиш толкова надалече?

Самолетът: – Нося пътници и писма.

Врабецът: – Умееш ли да пееш?

Самолетът: – Умея...

Врабецът: – Моля те, попей малко!

Самолетът започнал силно да бръмчи.

Врабецът се уплашил и избягал.

Ангел Каралийчев

- Къде кацнал врабецът?
- Защо бил толкова любопитен?
- Защо писателят нарича самолета „птица“?
- Станали ли приятели врабецът и самолетът?

- Прочетете приказката по роли.
- Изиграйте приказката като театрална пиеса.
- Разпределете ролите.
- Подгответе афиш и декори.

КУЧЕТО И ПЕТЕЛЪТ

Кучето и петелът станали големи приятели.
Един ден кучето казало на петела:

– Братко Петльо, да идем в гората и да си живеем там на спокойствие. Искаш ли?

Петелът се съгласил и двамата тръгнали на път.

Когато се смрачило, двамата приятели отишли при едно дърво. Петелът хвъркнал и кацнал на един клон, а кучето се свряло в една дълбока хралупа и заспало.

Щом дошло утрото, петелът се събудил и викнал с цяло гърло:

– Кукуригу, кукуригу!

Една лисица чула гласа на петела, отишла под дървото и рекла:

– О, колко си красив, мили Петльо!

И какъв хубав гребен имаш! И колко е хубав гласът ти! Слез при мен да си поприказваме!

Петелът разбрал какво си мисли лисицата, затова казал:

– Скъпа Лисо, аз не съм сам, имам и приятел.

„Охо – рекла си лисицата, – каква прекрасна закуска! Ще имам не един петел, а два!“

А на глас рекла:

– Дали и твоят приятел е красив като теб?

Къде е той?

– Спи там, в хралупата.

Лисицата надзърнала в хралупата, а кучето скочило и я подгонило.

Турска народна приказка

- Кои са героите в приказката?
- Как лисицата се опитала да измами петела?
- Прилича ли приказката на баснята „Гарван и лисица“? А по какво се различава?

- Прочетете приказката по роли.

ПЕПЕЛЯШКА

Имало едно време един благородник, който се оженил повторно за надменна и горделива жена. Тя имала две дъщери. И двете по всичко приличали на нея.

Мъжът, от своя страна, имал едно момиче с безпримерна доброта, която било наследило от майка си.

Много скоро след сватбата мащехата показала лошия си нрав. Тя не можела да понася малкото момиче. Карала го да върши най-грубата домакинска работа: да мие съдовете и стълбите, да почиства стаите на госпожа майката и на госпожиците – нейните дъщери. Момичето спяло на тавана върху мръсен сламеник, а сестрите му живеели в стаи с най-модерни легла и големи огледала.

Горкото момиче страдало търпеливо и не смеело да се оплаче на баща си, за да не му се кара, защото той за всичко слушал жена си. Щом свършело работата си, отивало в ъгъла при огнището и сядало край пепелта, затова всички го наричали Пепеляшка. Но при все че дрехите на Пепеляшка били веhti, тя била сто пъти по-хубава от сестрите си, които били облечени великолепно.

Веднъж царският син устроил бал, на който поканил всички знатни граждани. Поканил и нашите госпожици. С колко радост и грижа избирали те дрехите и прическите, които да им стоят най-добре! Вкъщи всички говорели само за това.

– Аз – казвала по-голямата – ще облека рокля от червено кадифе.

– Аз – казвала по-малката – ще сложа дреха със златни цветя и диамантена огърлица.

Най-послед щастливият ден дошъл. Сестрите тръгнали, а Пепеляшка останала и дълго гледала след тях. Когато се изгубили от погледа ѝ, тя заплакала.

Шарл Перо

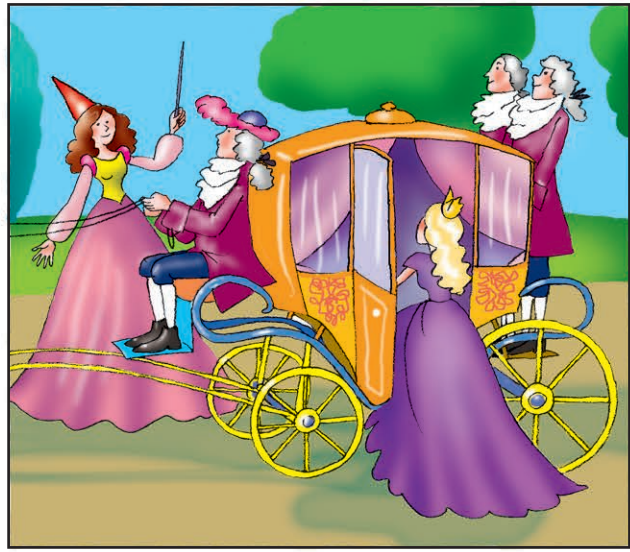
- Кои са героите в приказката?
- Защо наричали момичето Пепеляшка?
- Как се подготвяли сестрите за бала?

- С помощта на илюстрациите разкажи приказката докрай.

нрав – характер
сламеник – дюшек,
пълен със слама
веhti – стари
знатни – известни

СИЛНИЯТ ЛЪВ И МАЛКАТА МИШКА

Един ловец хванал в гората лъв, вързал го с въже за един дъб и отишъл да купи синджир, за да върже още по-здраво силното животно. Лъвът ревял така страшно, че дърветата се превивали.

А близо до корена на дъба имало дупка. Изплашена от рева, една мишка се сгушила в дупката. По едно време, когато лъвът се уморил да реве, мишката излязла. Лъвът замахнал с опашката си и рекъл сърдито:

– Махни се, гадино, и ти ли сега се намери да дойдеш?

Мишката се уплашила и се прибрала в дупката си, ала не могла дълго да устои и пак излязла. Лъвът и тоя път я прогонил. Трети път излязла мишката от дупката си и тихо рекла на лъва:

– Каж ми, приятелю, от какво имаш нужда?
Може би ще ти помогна!

Лъвът изръмжал:

– Не виждаш ли какво ми е? Как можеш да ми помогнеш ти, като си толкова малка и слабичка?

– Та това ли ти било мъката? Защо не ми каза по-рано?

– попитала мишката. – Ей сега ще видиш как ще те спася.

Мишката се хвърлила на врата на лъва и „кръц, кръц, кръц“, прегризала въжето.

– Бягай сега, лъвчо! – извикала мишката щастлива.

А лъвът, щом се видял свободен, хукнал да бяга и се чудел: „Аз, такъв голям и силен лъв, цар на всички животни, страшилище за малки и големи, какво стана с мен! Как се случва така, че и най-силният и могъщ не знае откъде може да му дойде помощ! Затова трябва винаги и с всички – и с малки, и с големи – да бъдеш приятел“.

Българска народна приказка

- Какво се случило един ден в гората?
- Защо мишката помогнала на лъва?
- Кой от героите ти харесва повече? Защо?
- Каква е поуката от приказката?

Приятелят се познава в неволята, както златото в огъня.

ТРИМАТА ДЪРВАРИ

Имало едно време трима братя роми. Всеки ден те отивали в гората, събирали дърва и на гръб ги отнасяли на пазара. Продавали ги и така преживявали.

Един ден пак нарамили брадвите и поели към гората. По пътя ги срещнал непознат старец и се примолил:

– Вземете тази стомна и ми донесете вода, че умирам от жажда.

По-големите братя дори не му обърнаха внимание и го отминали. Най-малкият съжалил немощния старец, взел стомната, намерил вода в гората и утолил жаждата му. Ала старецът бил самият Господ. На раздяла той рекъл:

– Като си отидеш вкъщи, на двора ще намериш две магарета. Те са мои и ти ги давам да си прекараш дървата за зимата и да продаваш поне година време занаят.

– Благодаря, дядо! Ама как да ти ги върна? – попитал момъкът.

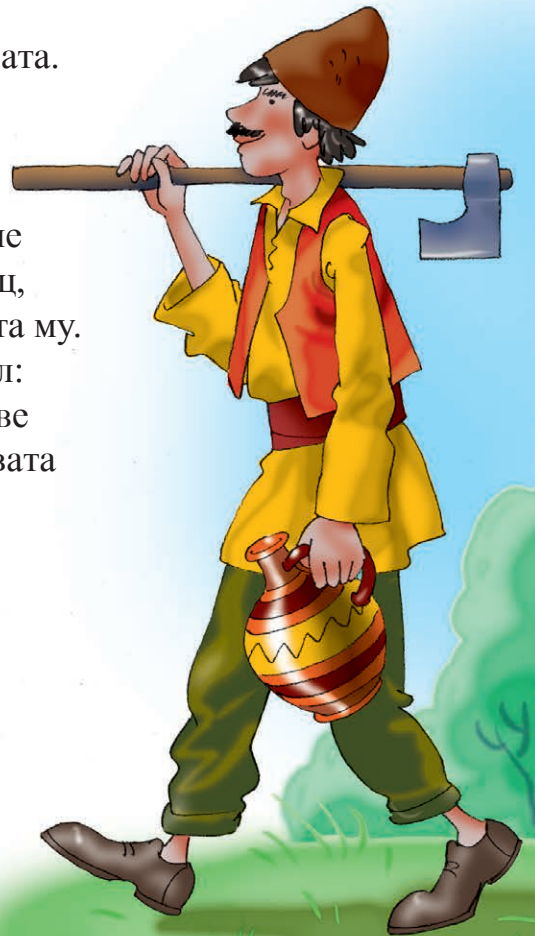
– Не се притеснявай за това, момко! Те си знаят пътя – отвърнал старецът.

Когато момъкът се прибрал вкъщи, наистина в двора му го чакали две магарета. С тях той прекарал много дърва. Веднага след това пуснал магаретата да си ходят при стопанина.

Като излезли извън селото, магаретата станали на хора. Най-големият брат рекъл на средния:

– Е, братко! Добре се отървахме от тия самари, но отсега нататък вече ще знаем, че за стар човек труд не трябва да се жали.

Ромска приказка

- Кого срещнали братята? Каква била молбата на стареца?
- Как старецът се отблагодарил на най-малкия брат?
- Защо само най-малкият брат бил възнаграден?
- Одобряваш ли постъпката на по-големите братя?

нѐмощен – който няма сили
самар – приспособление
на гръба на кон
или магаре

- Прочетете приказката по роли.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Приятелят ми Левски е нечут характер. Студ, дърво и камък се пука, а той пее. Вечер пее; сутрин, щом отвори очи, пак пее. Колкото и да си отчаян, той ще те развесели и ще те накара да забравиш всичките тъги и страдания. Приятно е на човек да живее с такива личности.

По Христо Ботев

- Какъв човек е Левски?
- Според теб какво означава изразът „нечут характер“?

- Какво знаеш за живота и делото на Васил Левски? Разкажи.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

МАЛЪК СЕЧКО ФЕВРУАРИ

Що за хала
завилняла –
вятър, дъжд и сняг!
Вей, навява,
заслепява
ни очите чак!
Малък Сечко,
Сечко-Бечко,
стига се люти!
Не върлувай,
не бушувай,
спри гнева си ти!

Духаш, чукаш
и се пукаш,
ала пролетта
пак ще блесне
посред песни,
радост и цветя.

Гео Милев

- Опиши картината, която си представяш.
- Кои думи показват, че зимният вятър духа много силно? Прочети ги.
- Как си представяш Малък Сечко: като немирно момче или като храбър юнак?

В стари времена месец февруари е наричан Малък Сечко, защото има само 28 дни. Това е един от най-студените месеци през годината.

ЗИМАТА, ПРОЛЕТТА И ДЕТЕТО

Зимата:

– Аз съм люта Баба Зима,
всички плаши мойто име:
дето пратя взор сърдит,
духва вятър мразовит.
Който чуе моя глас,
затреперва цял от мраз.
Щом си веждите намръщя,
всеки бяга в своята къща.

Пролетта:

– А пък аз съм пролетта.
Нося радост на света:
дето мина – зеленее,
де погледна – слънце грее,
а усмивка дето пратя,
там разцъфват и цветята!

Детето:

– Не плаши ме, Бабо Зимо,
и във тебе радост има.
Ами славните пързалки
за нас, палавците малки?
Хайде, дайте си ръцете –
аз обичам ви и двете.
Пролет ли е, или зима,
радост за децата има!

Елисавета Багряна

● Какво означава думата „люта“?
Защо Баба Зима е наречена така?

● Подгответе се да изиграете стихотворението
като театрална пиеса. Как ще разпределите ролите?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

БАБА МАРТА

Сладко спеше Баба Марта в подземните палати, на мекото си пухово легло. Но във пекна слънце, духна топъл ветрец. Баба Марта се пробуди.

– Уу, вече топличко станало, пък аз още спя. Скоро ще ми дойдат на гости милите ми внуци Април и Май, пък аз нищо не съм приготвила. Не съм помела, не съм почистила...

И скокна Баба Марта, разшета се, започна да чисти и да нарежда. Въздъхна тя и от нейната топла въздишка върбите от радост напъгнаха. Стана приятно на Баба Марта, тя се засмя и от нейната усмивка земята се стопли. Тръгна тя от поляна на поляна и насади вредом къде кукуряк, къде минзухар...

И отстъпи Баба Марта, спря се да погледа що е направила. Гледа и нищо не харесва. Тя заскуба коси и заплака. Ден, два не може да се утеши. Ала се досети за внуците си, усмихна се, скокна и пак зашета. Колкото повече бърза Баба Марта, толкова повече не ѝ спорят работата. Тя се разсърди пак, зафуча и заплака от яд...

Но ето че дойде щъркелът с поща от пролетта.

– Бабо Марто, Бабо Марто, писмо ти нося от внук ти Април.

Зарадва се Баба Марта, грабна писмото и почна да чете. Чете и се смее. Всяка буква – цветенце, точките и запетайките – пъстри буболечици.

Зачете го Баба Марта, чете и ту плаче, ту се смее.

И още недовършила писмото, ето ти го Април:

– Добър ден, Бабо Марто!...

– Добре дошъл, мили мой – прегърна го усмихната бабата...

Елин Пелин

- Кого чака Баба Марта?
- Как се променя земята от нейната топла въздишка?
- На какво се е зарадвала Баба Марта накрая?

- С какво свързваме пристигането ѝ?

вредом – навсякъде
що – какво

ГОЛЕМИЯТ МАРТЕНСКИ ПРАЗНИК

Баба Марта със торбата
днес обиколи гората
и на всички бързо, бързо
мартенички тя навърза.

Скачат зайчета, сърнета
с мартенички на крачета,
ранобудното кокиче
бяла шапчица окичи.

Горското поточе плиска,
мартеничка то поиска,
а за мартеничка чака
и една креслива сврака.

Весело и шумно стана.
Слънцето огря засмяно
с мартенички по лъчите –
да са благодатни дните!

Теодора Ганчева

- Защо Баба Марта обикаля гората?
- На кого връзва мартенички?
- Коя дума се повтаря в стихотворението? Защо?
- Открий изброяването в стихотворението.

- А ти на кого ще вържеш мартеничка?
Какво ще му пожелаеш?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ТРЕТИ МАРТ

Трети март! Трети март!
Чакан празник, свята дата.
Трети март! Трети март!
Ден рожден на свободата.

Трети март! Трети март!
В мир народът ни добрува.
Трети март! Трети март!
Днес България празнува.

Анастас Стоянов

- Какво празнуваме на Трети март?
- Кое е повторението в стихотворението?
Защо авторът го е използвал?
- Научи стихотворението наизуст.

СТОМНАТА

Трети ден вече не стихва боят на Шипка. Атака след атака. Войниците се изтощиха от слънце, от жегата. А по скалите няма ни капка вода. Само в долчинката сред камънака блика студено изворче. До него води едва забележима пътечка, но тя е под обстрела на турците.

Изведнъж из храстите се показва момче. Държеше в ръцете си пълна стомна. Тичаше с всичка сила. Екна изстрел, екна втори. Но късно. Момчето прекоси най-опасното място. Стигна до войниците.

– Вземете, за вас я нося!

Войниците посегнаха към стомната. Писна куршум. Удари право в стомната. Тя се пръсна на парчета. В ръката на момчето остана само дръжката.

Момчето погледна дръжката и горчиво заплака. Войниците го прегръщаха.

– Няма какво, така се случува. Ще минем още някой час без вода.

Момчето изтри сълзите си. Затича и завика силно:

– Вода! На Шипка няма ни глътка вода!

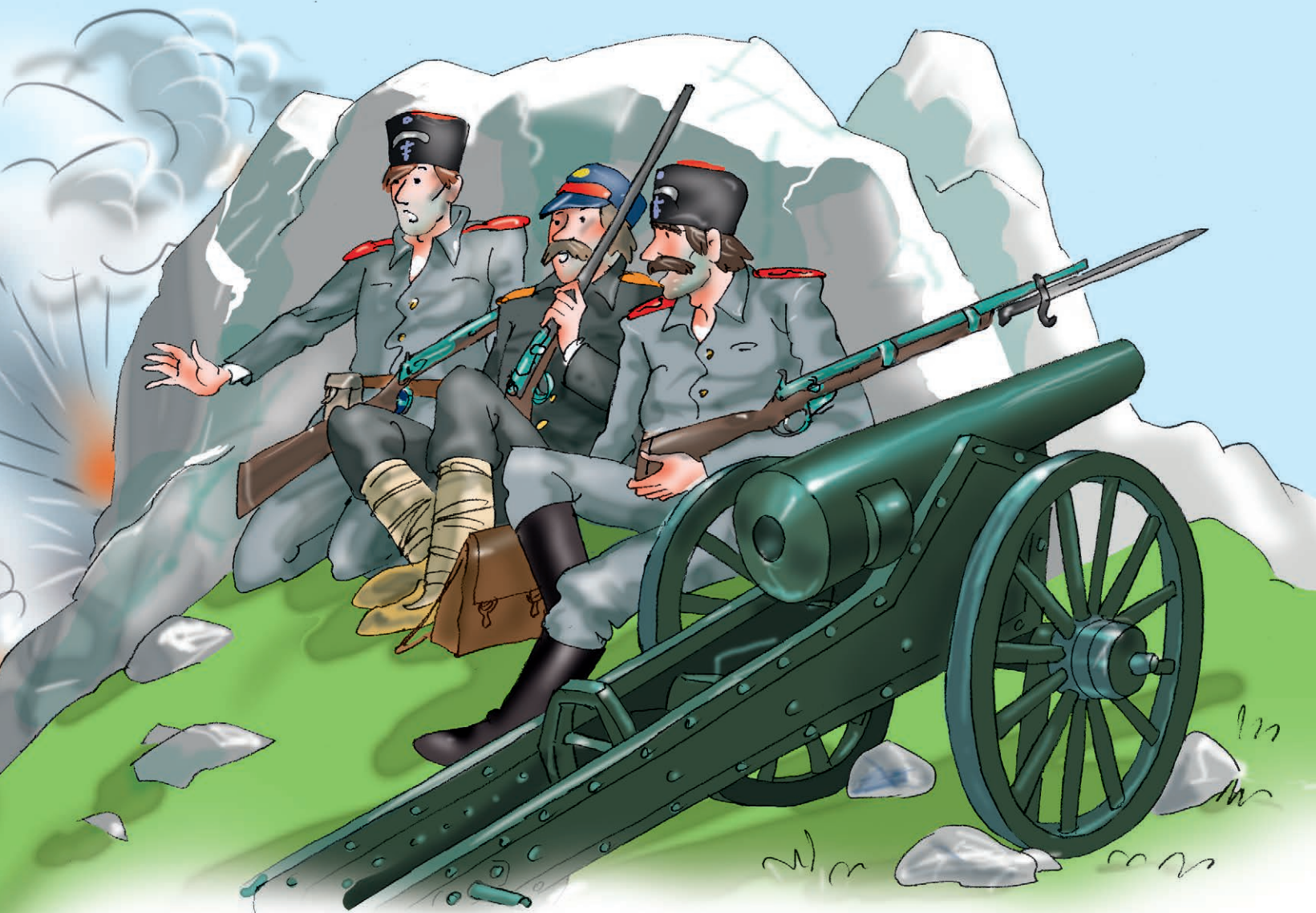
И ето че скалите отеконаха. Дърветата зашумяха.

И стана чудо. Балканът оживя. От планинските села към Шипка се втурнаха хора. Много хора. И млади, и стари.

Има, има вода на Шипка!

По Асен Босев

- За кое истинско събитие се разказва в текста?
- Как иска да помогне момчето на смелите войници? Успява ли?
- Разкажи последния епизод. Какво означава изразът „оживя Балканът“?

Шипка е името на връх в Стара планина. Там се е водила една от най-важните битки за освобождението на България. Българи и руснаци отбивали атаките на турската войска. Когато боеприпасите им свършили, започнали да хвърлят камъни и дървета срещу прииждащата турска армия. В най-важния момент дошла помощ и битката била спечелена.

– Кой ме буди?
Отварям очи. Ах, това е милата ми майчица! Надвесила се над леглото ми, оправя с ръка разрошените ми коси и ме милва по сънливото лице. На устните ѝ е цъфнала топла усмивка, а очите ѝ греят като две светли звездици и ме гледат с безкрайна нежност.

Аз се пробуждам и протягам ръце към мама. И без да искам, извиквам:

– Мамо!...

– Няма ли да станеш, детето ми?...
Виждам, топло слънце е огряло градината.

Колко много обич и каква сладка нежност има в гласа на мама! Обвивам ръце около шията ѝ, а тя лекичко ме повдига от леглото. Аз вече съм голяма, но тъй хубаво е в прегръдките на мама! Затварям очи и се сгушвам край топлата ѝ шия. Тя отваря прозореца и сноп слънчеви лъчи нахлуват в стаята. Свежият въздух на пролетното утро ме кара да погледна навън. Нацъфтели са черешите и ябълките. И птички пеят в градината. Из простора се гонят завърналите се лястовички, а на двора е моята бяла кокошка и пази излюпилите се вчера пиленца... И те си имат майчица! Когато се гушат под крилете ѝ, навярно им е тъй хубаво, както на мене сега, когато съм прилепила лице о лицето на мама...

Иван Василев

● Каква е усмивката на мама? Как греят очите ѝ? Какъв е гласът ѝ?

● Да те събуди мама – това е най-вълшебният миг за деня. Прочети думите и изразите, в които най-силно проличава обичта на детето към майката.

● За коя друга майка говори авторът?

● Обрисувай с думи портрет на своята майка.

*Майчица –
златна сенчица.*

МАМА

Косата на мама е светла и мека,
ръката на мама е нежна и лека.
Тя много е мила и много добра е,
даже когато не ѝ се играе.

Но често до късно мама я няма –
тя работи в нейната служба голяма
и само от работа ми телефонира,
но това не ми стига – то се разбира.

И истински хубаво е в нашата къща
само когато тя от служба се връща
и погалва косата ми с уморена ръка...

Когато порасна, ще направя така,
че тя да не работи през целия ден...
или: нека работи, но нещо – при мен!

Валери Петров

- Как детето описва своята майка?
- Кога детето е най-щастливо?
- За какво мечтае то?
- По какво стихотворението „Мама“ прилича на разказа със същото заглавие от Иван Василев?
А по какво се различава?

ПРОЛЕТ

Капчуците вече запяха,
пристигна у нас пролетта.
Под дългата весела стряха
се втурнаха птичи ята.

От бялата цъфнала трънка
обади се черният кос.
Децата излязоха вънка,
посрещнаха скъпия гост.

Далече се ширна полето,
гористият хълм зашумя.
Със песен е пълно небето
и цялата родна земя.

Димитър Гундов

КОКИЧЕНЦЕ

Аз кокиченце съм бяло,
сред горите разцъфтяло.
Идвам с пролет подранила –
тя е мойта майка мила.

Имам братче минзухарче,
кукуряче за другарче,
срамежлива теменужка –
моя вярна, първа дружка.

Хей, дечица, я станете,
пролет мила посрещнете!
Идва тя с цветя и птички,
гали клонки и тревички.

Димитър Спасов

- Опиши пролетната картина. Помогни си с думи и изрази от стихотворението.
- Каква мелодия е подходяща за това стихотворение – игрива, весела или тъжна? Защо?

- Кой говори в стихотворението?
- Кое пролетно цвете е братче на кокичето? Кой са неговите приятели?
- По какво си приличат двете стихотворения?

ЧАДЪР

Черен и прашен,
тих и добър,
стои като дядо в къшето
чадър.

Но щом зазвъни по капчуците дъжд,
чадърът се втурва навън изведнъж,
започва да тича по хорските шапки,
бърбори си нещо с дъждовните капки.
Наперен и весел –
същинско момче –
той скача,
макар и с един само крак,
додето небето изчисти се пак.
Черен и скромнен,
забравен от нас,
чадърът се свива
в къшето тогаз.
Стои мълчалив и прилича на дядо,
но сърцето му,
в дръжките скрито, е младо
и щом се обади капчукът „зън-зън“ –
като малко момче
пак ще хукне навън.

Лега Милева

- Кога чадърът прилича на дядо?
А кога – на момче?
- Открой думите и изразите, с които поетесата представя чадъра като жив.
- Готов ли е чадърът отново да хукне навън?

- Съчини история със заглавие „Приключенията на черния чадър“.

къшѐ – ъгъл
втърва се – затичва се
бърбори – говори

СИНЯ ПРИКАЗКА

Поя южнякът.

Две цветни семенца разбраха, че няма защо да се чака, и пуснаха тънки стъбла.

Първото цвете погледна небето и дребните му цветчета станаха сини.

Второто цвете погледна слънцето и си сложи голяма златна корона. После важно застана сред поляна:

– Всичко хубаво е златно! – рече то. – Златно е житното зрънце, златно е ясното слънце, златно съм и аз, макар че... името ми е Глухарче.

А твоето име какво е, дребно синьо цвете?

– Не знам, никой не ми е казал...

Вечерта дойде една мравка:

– Тъмно е вече, мравунякът ми е далече. Може ли да преспя при вас?

Златното глухарче се направи, че не чува.

Но синьото цвете прошепна:

– При мен ела и добре си дошла!

Мравката заспа под синьото цвете. И чудно!

Цяла нощ сънува сини сънища. Сънува, че се къпе в потока – и потокът бе син. Сънува, че плува върху син листец по реката дълбока – и реката бе синя. Сънува, че седна в синя ракета и литна към небето – и небето беше синьо.

Сутринта мравката каза, че никога няма да забрави тази чудна нощ, тези сънища и непременно пак ще настане.

Цветето се усмихна:

– Довиждане, Мравке!

– Довиждане, Незабравке!

И цветето научи своето име.

За глухарчето всичко това не беше приятно.

То мълчеше и ставаше все по-голямо и по-златно.

Един ден мравката дойде отново. И веднага попита:

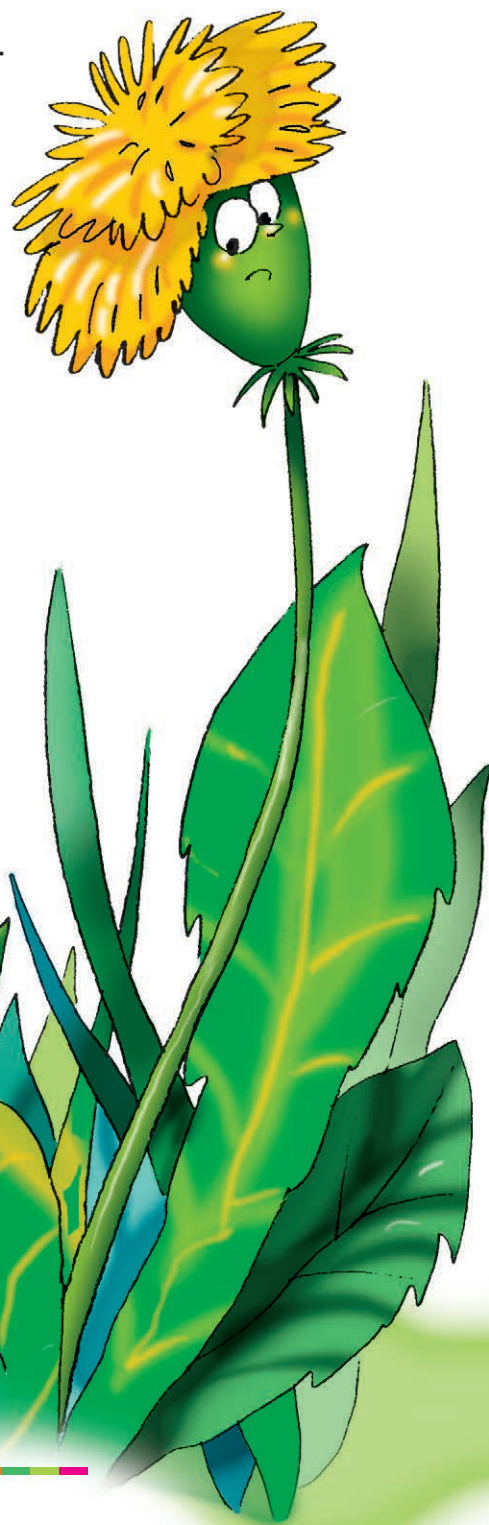
– Нямаш ли вече другарче? Къде е голямото златно глухарче?

– Няма го – отвърна Незабравката. – То се надуваше, че е златно. Но се случи нещо невероятно: глухарчето побеля, стана леко и южнякът го издуха!... Виж, стъблото му само остана до моето рамо – една клечица суха...

– Няма да те оставя самичка! – каза мравката. – Ще живея при тебе. Денем ще се трудя, но всяка сутрин, щом се събудя, ще ти разказвам моите сини сънища като малки сини приказки. Искаш ли?

– Как да не искам? – И синята незабравка погали с листенце своята вярна приятелка – умната мравка.

По Лега Милева

- През кой сезон се случва тази история?
- Защо глухарчето не приема мравката при себе си?
- Незабравката или глухарчето харесваш повече? Защо?
- Преразкажи устно чудния сън на мравката.
- Истинско ли е приятелството между незабравката и мравката?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

МОМИЧЕ МЪНИЧКО

– Мари момиче мъничко,
що си ми толкоз хубаво,
от небе ли си паднало,
или от земя никнало?

– Не съм от небе паднало,
ни съм от земя никнало –
и мен е майка родила,
с прясно мляко ме поила,
с бистра вода ме къпала,
под звезди люлка вързала,
силни са ветри духали,
та ме във люлка лютели.

*Българска
народна песен*

Народните песни водят началото си от далечни времена.

Те са създавани в продължение на години от много хора.

Предавали са се от човек на човек.

В народните песни се разказват случки от живота на хората.

Описват се преживявания. В тях се срещат остарели думи и изрази, които днес рядко използваме.

- Какво е момичето в народната песен?
- Опиши го със свои думи.
- Кой се е грижил за него?
- Прочети местата, в които има изброяване.

мари – обръщение към
девойка или жена
то̀лкоз – толкова
вѐтри – ветрове

СИНИГЕРОВА СВАТБА

Синигер се женеше
за врабчова дъщеря.
Комар дърва цепеше,
муха вода носеше,
бръмбар огън кладеше,
мравка гозба готвеше,
мечка пита месеше.
Мече ѝ се молеше:
– Дай ми, мамо, питата!
Майка му се караше:
– Каква ще ти пита дам –
не си дърва цепило,
не си вода носило,
не си огън наклало,
не си пита месило!

*Българска
народна песен*

- Кое е необикновеното в народната песен?
- Как се подготвя синигеровата сватба?
- Какво иска мечето? Защо майка му се кара?
- Открий изброяването.
- По какво народната песен прилича на приказка?

цепеше – режеше
кладеше – палеше
гозба – ястие
пита – кръгъл
домашен хляб, питка

ВЪЛШЕБНОТО ДЪРВО

В една градина растеше вълшебно дърво. Щом някой застанеше под него и си пожелаеше нещо, то мигновено се сбъдваше.

Стопанинът на градината, възрастен мъж на име Уилям Смит, никак не обичаше децата и не им позволяваше да се доближават до дървото. Но те тайно прескачаха през оградата. Един ден той се провикна високо: „Искам всички съседски деца да отлетят на Луната!“. Вълшебното дърво изпълни желанието му, разбира се.

Вече нямаше кой да безпокои господин Смит. Но пойните птици в градината, които обичаха децата, спряха да пеят. „Голяма работа!“ – рече си злият старец. Една лястовичка обаче долетя при него и сърдито изписука: „Искам децата да се върнат от Луната!“.

Господин Смит се разсърди и измърмори: „Искам...“. Лястовичката го изпревари и добави: „Искам господин Смит да стане добър човек!“.

И стана чудо. Господин Смит изведнъж стана добър и любезен човек, дори се усмихна: „Искам децата още тази секунда да се върнат от Луната. Каня ги на чай вкъщи. Ще ги почерпя с ябълков кекс“. Щом чуха това, птичките в градината пак запяха. И слънцето позлати вълшебното дърво, чиито листа непрекъснато шепнеха: „Пожелай си нещо!“.

Английска народна приказка

- Какво може да прави вълшебното дърво?
- Как се отнася стопанинът на градината към децата?
- Какво се случва един ден?
- Как птичките помагат на децата?

- Какво ще си пожелаеш, ако попаднеш под вълшебното дърво?

КАКВО ПРАВЯТ ДЕЦАТА

Когато дойде зима
и преспи навалят,
шейни децата имат
и тръгват с тях на път.

Пътуваме далече,
до планините чак.
Прибираме се вечер,
когато падне мрак.

Когато дойде пролет
над сините поля,
децата пускат в полет
рояци хвърчила.

Белей от тях небето,
върти се и трепти
и струва ти се – ето,
и то ще полети!

Когато дойде август,
след топката летим
и радост, радост, радост
в очите ни блести.

Когато дойде есен
и светне златен ден,
звъни светът от песен,
създадена от мен.

Кирил Гончев

- Какви са детските игри през зимата?
- На какво играят децата през пролетта и лятото?
- През кой сезон игрите са най-интересни?

- Прочетете на какви игри са играли вашите родители, баби и дядовци. Подгответе се да ги покажете на деца от друг клас.

ПАЛАЧИНКОВАТА ТАЙНА

в итагавд 'тажом оку

Каква беля направих в нощ незайна,
ще ти разкажа, ако пазиш (.....).

Отдавна бяха нашите заспали.
На пръсти станах, печката (.....).

Разбих без миксер – да не чуе някой! –
брашно, яйца и захар в краве (.....).

Представях си как ям не две купчинки,
а цяла планина от (.....).

Уж гледал бях как мама ги подмята,
но първата се плъкна на (.....).

Подхвърлих още три, но те, горките,
до лампата се лепнаха и (.....).

Разбудих спешно нашите с покана:
– Сервирах ви закуска на (.....).

Виктор Самуилов

- Досети ли се кои са липсващите думи в стихотворението? Ако ти е трудно, помогни си с думите: *тайна, запалих, мляко, палачинки, земята, трите, тавана.*
- Какво е искал да направи героят? А какво се е случило?
- Весело или тъжно е това стихотворение?

Да ти кажа, мамо, днес
туй, що мъчи ме нощес.
Татко иска ме разумна,
като него да съм умна.
Аз пък искам шоколад
вместо разум белобрад.

Френска детска песен

МЛАДИЯТ ТЕХНИК

Цял ден работя чевръсто –
аз съм малкият техник!
Вчера си ударих пръста,
но търпя като войник!

Мама каза, че до утре
болното ще зарасте –
и с превързаното кутре
аз работя си добре!

В кухненската етажерка
крива моите сечива:
чук, трион, пила, отвертка –
чукам, режа и кова!

Със резливото трионче
аз поправих днес така
дървеното мое конче,
че остана без крака!

Николай Марангозов

- Какво прави по цял ден героят в стихотворението?
- Какви инструменти има? Къде ги крие?
- Поправил ли е героят дървеното конче?

чевръсто – бързо и сръчно
сечива – инструменти

- А ти обичаш ли да майсториш разни неща? Разкажи.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ЛАЗАРКИ

Лазарките тръгнаха из село всичките
променени, всичките нагласени – с цветни
венчета на главите. Ходят от къща на къща.
Всекиму песен пеят. Лазарско хоро играят.

Изтичах да ги посрещна.

Влязоха в двора ни, греят като
слънчица. Смеховете им звънят.

То се знае, първо на мен запяха,
мама и татко да зарадват.

Лазарките хем пеят, хем се смеят, хем
играят лазарско хоро. Наловени са в кръг,
събират се накуп, отстъпват назад.

На мама ѝ се отрони сълза.
Баба изтича в хамбара, донесе ситото,
препълнено с брашно, дарува ги.

По Георги Марковски

Заспало ми е детенце
в позлатена люлчица.
Мама му го будеше,
будеше и викаше:
– Я стани, стани, детенце
да погледаш лазарки
как хубаво играят.

Лазарска народна песен

всѐкиму – на всеки
дарува – поднася дарове

- Опиши лазарките, като си помагаш с думи и изрази от текста.
- Каква е традицията на Лазаровден?
- По какво си приличат и по какво се различават лазарската народна песен и разказът на Георги Марковски?

- Проучете кои пролетни празници се празнуват във вашия роден край.

Лазаровден е голям християнски празник. На този ден млади момичета, наречени лазарки, обикалят по къщите, пеят лазарски песни и пожелават на стопаните здраве и щастие.

ЦВЕТНИЦА

Тя е мъничка царица,
златокоса, светлолица.

Сред цветята си живее.
И на своя празник светъл
на лаленце се люлее,
в ранно утро рано пее:

„Хайде, ставайте, дечица!
И от клонче на върбица
колелца си изплетете!
На дъсчица ги сложете
и в реката ги хвърлете!
Туй, що тръгне най-напред,
носи най-голям късмет.
На когото то се случи,
ще се радва от сърце.
За Великден ще получи
най-голямото яйце!“.

Ран Босилек

- С какво е сравнен празникът Цветница?
- Какъв е обичаят през този ден?

- Ти виеш ли венци от върбови клончета?
От какви други цветя се вият венци?

Цветница е един от най-хубавите пролетни празници. Празнува се една седмица преди Великден. Носят се върбови клонки и цветя, вият се венци, които се закачват на входната врата за здраве и късмет. На този ден празнуват всички, които носят имена на цветя и дървета.

- Кой голям празник идва след една седмица?

ПРИКАЗКА ЗА ВЕЛИКДЕНСКОТО ЯЙЦЕ

Имало едно време един дядо и една баба.
Нищичко си нямали освен една кокошчица.

Наближил Великден.

– Бабо – рекъл дядото, – какво ще сложим на трапезата?

– Не се ядосвай, дядо. Все ще се намери нещо.

През това време кокошката се качила на един хълм и снесла яйчице. Яйчицето се търкулнало надолу по баира. Дядото видял това и се провикнал:

– Стой! Къде отиваш?

– Не се тревожи, дядо! – отвърнало яйчицето, без да спира да се търкаля. – Аз не съм обикновено яйце, а великденско. Ще имаш празник на трапезата си.

И се загубило от очите му. Търкаляло се надолу, търкаляло се и изведнъж насреща му една катеричка.

– Ей, че весело си играеш! – възкликнала катеричката. – Може ли да ти правя компания?

– Не си играя! – засегнало се яйцето. – Аз не съм обикновено, яйце, а великденско. Трябва да се погрижа за празничната трапеза на баба и дядо.

– Да ти помогна! – предложила катеричката. – Мога да донеса орехи и стафида от хралупата си.

– Добре! – съгласило се яйцето.

Продължили да бягат надолу по хълма и след малко срещнало едно коте.

– Вземете и мен на разходка – измяукало жално то.

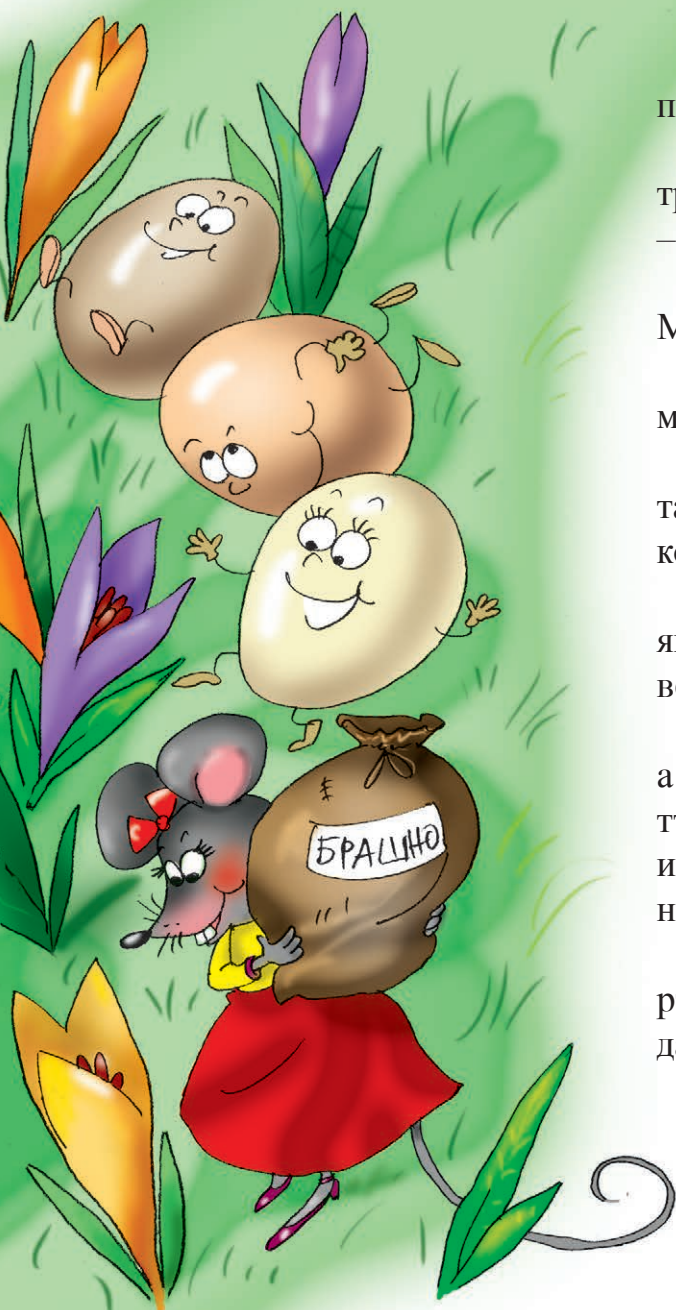
– Ние не се разхождаме – важно отговорили яйцето и катеричката. – Помагаме на баба и дядо за великденската трапеза.

– И аз мога да помогна, ако ме вземете с вас – рекло котето. – Имам млекце и захар.

– Заповядай! – зарадвали се катеричката и яйцето.

Продължили да тичат надолу и вдигнали такъв шум, че стреснали една полска мишка в дупката ѝ.

– Какво става, къде сте се разтичали? – подала глава тя.

– Помагаме на баба и дядо за великденската трапеза – викнали яйцето, катеричката и котето.

– Ако искаш, и ти можеш да помогнеш!

– С удоволствие! – отвърнала мишката. – Мога да донеса брашно за месене.

– Еха! – зарадвали се другите. – Вече ще можем наистина да напълним трапезата.

След малко стигнали в долчинката, а там в шумата се били заровили яйцата, които кокошката снесла предните дни.

– Излизайте, мързеланковци! – викнало яйцето на братчетата си. – Време е да украсим великденската маса на баба и дядо.

Затъркаляли се яйцата нагоре по хълма, а животинките им помагали, защото да се търкаляш нагоре, е трудна работа. По пътя взели и продуктите от дупката на мишката, къщичката на котето и хралупата на катеричката.

Когато ги видели, стопаните запляскали с ръце от радост. После всички дружно се хванали да боядисат яйцата и да пекат козунаци.

Българска народна приказка

Великден е един от най-големите християнски празници. По традиция се боядисват великденски яйца и се месят козунаци. Първото яйце винаги се боядисва в червено, за да са здрави всички през цялата година. А децата очакват с нетърпение боренето с великденски яйца.

- Защо великденското яйце е необикновено?
- Къде тръгнало то? Защо?
- Кои животни го придружили?
- Какви продукти събрали за великденската трапеза?

- Празнувате ли Великден? Разкажете как се подготвяте за празника.

ВЪЛШЕБНАТА ГРАДИНА

Тая пролет градинката си прекопах.
Не насадих в нея ни картофи, ни грах, нито
краставици, нито пък лук, нито някакъв друг
зеленчук.

От един вълшебник взех семена. Нощем
ги посях на луна. Поливах ги всеки ден със сироп.

Мина не мина месец и... хоп: в една леа
избуяха сладкиш до сладкиш (ако не вярваш,
ела и виж); в друга леа израснаха бонбон
до бонбон (ако ги обереш, ще напълниш вагон);
трета леа роди пък шоколад (преди да береш,
пригответи склад); четвърта – фунийки със сладолед
(ако не вярваш, ела и виж, яж, но не пращай
на други с колет); пета – захарен, сладък памук...

Много неща се родиша още, но спирам дотук,
защото знам, че ще речеш:

– Отива ли се до тази градина пеш?

Не, читателче мило, единствен аз знам
как можеш и ти да отидеш дотам. Затвори
си очичките веднага и виж как до тази
градинка ще отлетиш.

Рагой Киров

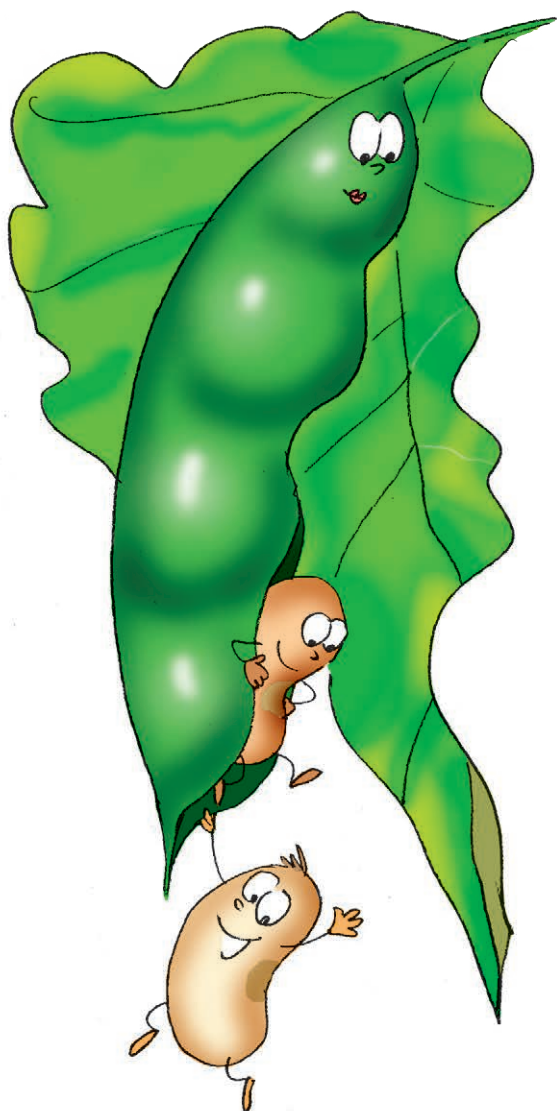
избуяха – израснаха бързо

- Кое е невероятното в тази история?
- Как е създадена вълшебната градина?
- По какъв начин може да се стигне до нея?
- Открий изброяването в приказката.

- Искаш ли и ти да имаш
такава вълшебна градина?
Какво ще засадиш в нея?

На едрото бобено зрънце Бобчо му омръзна да стои кротко в корема на майка си – Зелената бобова шушулка.

– Аз пък искам да изляза навън и да видя какво представлява светът!

– Мирувай, Бобчо! – смъмри го Шушулката мама. – Още не сте достатъчно едри и силни.

– Аз съм голям! – възрази разпалено Бобчо и подкани братчетата си: – Хайде, растете по-бързо, братлета! Докога ще ви чакам?

Той се въртеше немирно в леглото си, а Зелената бобова шушулка започна леко да се пропуква.

– Вижда се нещо! – извикаха изумено зрънцата.

– Светлината! – зарадва се Бобчо. – Хайде да напънем стените заедно и да изскочим навън!

Другите зрънца не посмяха да се съгласят.

– Ами ако още не сме пораснали достатъчно?

– Нека да почакаме още малко!

– Първо да попитаме мама...

Тогава Бобчо се напъна сам. Напъна се, напъна се и така разтвори Зелената бобова шушулка, че излетя като хвърлен камък. Падна на земята и си удари носа. Бляскави искри се пръснаха пред очите му!

Когато се съвзе, погледна нагоре и видя как едно по едно плавно излизаха узрелите бобови зърна.

– Ех – въздъхна Бобчо, – ударих се, но нали все някой пръв трябваше да проправи път към широкия свят!

По Юлия Момчилова

- Кой е Бобчо?
- Какво иска той? Защо е нетърпелив?
- Другите зрънца приемат ли предложението му? Защо?
- Кой проявява смелост, а кой – нерешителност?
- Одобряваш ли поведението на Бобчо? Защо?

ПИПИ СТАВА НЕЩОТЪРСАЧ

Тази сутрин Пипи се беше заловила да пече курабийки. Беше разточила тесто на пода в кухнята. Как сръчно работеше! Томи и Аника наблюдаваха как разреза тестото, нареди курабийките в тавите и ги метна във фурната.

– Готово! – рече най-сетне Пипи.

– А сега какво ще правим? – попита Томи.

– Нямам представа – каза Пипи. – Но лично аз не бива да мързелувам. Работата е там, че съм нещотърсач и нямам минутка свободно време.

– Какво е това? – попита Томи.

– Ами човек, който търси нещо. Светът е пълен с разни неща, има нужда някой да ги потърси и намери. Това правят нещотърсачите.

– Какви са тия неща? – попита Аника.

– О, най-различни – възкликна Пипи. – Кюлчета злато, щраусови пера, бонбони, мънички гайки и какво ли не.

Томи и Аника решиха, че това звучи много приятно, и поискаха и те да станат нещотърсачи.

Тримата изхвъркнаха навън. Решиха, че най-добре ще бъде да започнат край околните къщи. Томи и Аника наблюдаваха Пипи. А тя тичаше от едната страна на пътя до другата и търсеше ли, търсеше. Понякога пълзеше на колене и казваше разочаровано:

– Хубава работа! Бях сигурна, че виждам златно кюлче.

Изведнъж Пипи нададе силен вик:

– Каква находка! – провикна се тя и измъкна от тревата ръждясала тенекиена кутия.

Томи погледна недоверчиво.

– За какво ще ти послужи?

– За толкова много неща. Първо, в нея може да се слагат сладкиши и ще стане чудесна Кутия Със Сладкиши. Второ, в нея може да не се слагат сладкиши и тогава ще стане Кутия Без Сладкиши. Вярно, няма да е толкова чудесно, но все ще върши работа.

По Астрид Линдгрен

- Припомни си невероятната история на Пипи от читанката за първи клас. Къде живее момичето? Кои са неговите приятели?
- Какво прави нещотърсачът според Пипи?
- Каква находка намира тя?

кюлчѐ – къс злато

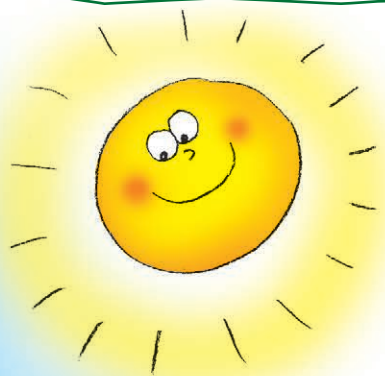

- Харесва ли ти тази игра? Какво искаш да откриеш? Интересни ли са историите с Пипи? Защо?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ГЕРГЬОВДЕН

Агънце блее
в росно ливаде,
венци извиват
Пенка и Раде.
Утре е светъл
празник Гергьовден,
на всяка вратня
в беден, заможен,
венец от росни
цветя е сложен,
че утре ден е
светъл Гергьовден!

Александър Божинов

Празникът Гергьовден се пада през най-хубавото време на годината – 6 май. Тогава пролетта е в пълна сила. Всичко цъфти, всичко се радва. Горите се разлистват. Полята потъват в цветя и зеленина. Реките текат пълноводни.

Елин Пелин

росно – покрито с роса
вратня – врата

- Как децата се подготвят за празника?
- Защо на всяка врата се слага венец?

- Заедно със съучениците си проучи и разкажи кой как празнува този празник.

- На коя дата празнуваме Гергьовден?
- Защо за Елин Пелин това е най-хубавото време през годината?

Жеравите и щъркелите се бяха върнали вече. Лястовиците поправяха старите си гнезда. Из градините цъфтяха зюмбюл и лалета. Панаирът беше наближил. На Гергьовден в града ставаше голям пролетен панаир.

Една вечер дядо Паруш каза на Янко:

– Тази година в един ден се падат два празника: Гергьовден и Великден. Трябва да се готвим здравата – и ние, и децата. – Той казваше деца на куклите.

– Но тях никак не ги бива, дядо. Я колко са дрипави! – отвърна Янко.

Старецът въздъхна, извади празничната си риза, взе ножица и скрои дрехи на куклите.

– Да са ни живи и здрави! Нека ги пременим!

Старецът и момчето си легнаха. Янко тъкмо задрямваше, когато усети, че някой го дърпа за ръката. Отвори очи: трите кукли се бяха събрали на съвещание.

– Не сме съгласни старецът да ходи със скъсани дрехи, а ние да се пèрим. Трябва да измислим нещо.

Трите кукли и момчето почнаха дълго да шушукат.

На сутринта още отрано около дядо Паруш и Янко се събраха хора. Всички ахнаха от изненада: трите кукли мърдаха ръце, крака и глави като живи. А когато едната кукла се обади с човешки глас, а другата ѝ отговори, всички бяха тъй смаяни, че не забелязаха Янко, който беше навел глава и говореше с различни гласове. Нощното упражнение беше излязло отлично.

По Константин Константинов

- За кой празник се готвят дядото и момчето?
- Кого нарича „деца“ дядо Паруш?
- Какво ли са си шушукали Янко и необикновените кукли?

- Ако имаш вълшебни кукли, какво представление ще изиграеш с тях?

НЕВИДИМИЯТ ТОНИНО

Веднъж едно момче на име Тонино отишло на училище, без да си е научило урока. „Ах – мислел си Тонино, – ако можех да стана невидим...“

Учителят направил проверка и когато стигнал до името Тонино, момчето отговорило: „Тук!“, но никой не го чул. Учителят казал:

– Жалко, че Тонино не е дошъл днес. Ако е болен, да се надяваме, че не е нещо опасно.

Така Тонино разбрал, че е станал невидим, както си бил пожелал. Станал и започнал да се разхожда насам-натам из стаята, дърпал косите на тоя или на она. Учениците се обвинявали един друг и не подозирали, че всичко е по вина на невидимия Тонино.

Когато се уморил да си играе по този начин, Тонино излязъл от училище и се качил на един тролей, разбира се, без да си плати билета, защото кондукторът не можел да го види. Слязъл в центъра на града, вмъкнал се в една сладкарница и започнал да лапа спокойно шоколадови сладки. Продавачката, като видяла да изчезват сладките, обвинила един почтен господин. Станала страхотна разправия. Притичали полицаи. Тонино се измъкнал и тръгнал към къщи. Майка му го чакала на балкона.

– Ето ме, мамо! – извикал Тонино.

Но тя не го чула и не го видяла.

Баща му, обезпокоен, мърморел:

– Защо Тонино се бави толкова?

Дали не се е случило нещо?

– Не искам вече да бъда невидим – плачел Тонино с разбито сърце. – Искам татко да ме вижда, мама да ми се кара, учителят да ме изпитва! Искам да играя с моите другарчета! Лошо е човек да е невидим, лошо е да е сам.

– Защо плачеш? – попитало го едно старче, седнало на пейката.

– Ама вие виждате ли ме?

– Разбира се, че те виждам. Виждам те всеки ден. И мене никой не ме забелязва. Аз за вас съм все едно невидим човек.

– Тонино! – извикала в тоя миг майка му от балкона.

– Мамо, виждаш ли ме?

– Виждам те и още как! Ела да видиш как ще се разправя с теб баща ти.

– Веднага ида, мамо – извикал радостно Тонино. Хвърлил се на врата на старчето:

– Вие ме спасихте!

– Е, не преувеличавай – казало старчето.

По Джани Родари

- Защо Тонино искал да стане невидим?
- Какви пакости направил?
- Съжалил ли той за постъпката си? Какво изпитвал, когато никой не го забелязвал?
- Кой му помогнал?
- Обикновен човек ли е старчето според теб?
- Какво ще посъветваш Тонино?

- А ти искаш ли понякога да си невидим човек? Защо?

Мили бате!

Като се върна от двора, баба носеше в ръце нещо живо. Подуших го – много подозрително! А когато нещо измяука, не остана никакво съмнение: тя бе дамыкнала въпреки котка!

И се запогна, бате, истински кошмар. Баба бинтова едното краче на котето, че било сгупено. После му наля мляко в нова паничка. После измякна моя панер – спалня и настана там натрапника!

На третия ден, бате, ми стана ясно: баба вече не ме обича! Сутрин прави най-напред попара на гадното коте и так след това – на мен. Вечер, като седне да чете, взема в палата си пак него, а то мърка ми, мърка. Затова го кръсти Мърго.

Вчера Мърго лежеше в панера, а аз рекох да му покажа на какво съм способен. Стоях на задните си крака, гоних си опашката и се блъснах в крака на масата. Чу се трясък: на пода падна и се сгупи бабината любима гаши. И тогня в този момент влезе баба. Видя парчетата и ахна.

Аз се уплаших. Изтигах до панера и замаях срещу Мърго.

– Стой ли бутна гашията? – попита строго баба.

– Баф, баф! Стой! Стой! – потвърдих аз.

– Ами тогава ще го набия с пръжка! – каза тя.

Баба вдигна пръжката. Пък, бате, дажкелското ми сърце не изтрая. Хвърлих се, дръпнах пръжката от ръката на баба и се стропалих в краката ѝ. Пръжката лежи до мене, ей сега баба ще я грабне... Но вместо това чух:

– Стани! Макар и със закъснение, ти прояви доблест.

Прощавам ти. А ти поискай прошка от Мърго.

Близнах котето по ухото, то се притисна до мен.

Ох, бате, бате, сложно нещо е животът!

Твоят ревлив Джери

- Кой е авторът на писмото?
- Какво донесла бабата?
- Кога настъпва истинският кошмар за Джери?
- Защо дакелът е убеден, че бабата не го обича?
- Защо тя казва, че Джери е проявил доблест?
- Според теб Джери и котето станали ли са приятели?

добрест – смелост,
откритост

Не може да не се усмихнете, когато видите дакел да се разхожда с късите си крачета и високо вдигната продълговата глава. Това е порода домашно куче с издължено тяло, къса козина и дълги клепнали уши. Дакелът е умен, смел и упорит. Той е верен другар в детските игри.

Из „Детска енциклопедия за животни“

- Какво научи от този текст за кучетата от породата дакел?
- По какво си приличат и по какво се различават двата текста?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

СЛЪНЦЕТО И КНИГАТА

Слънцето:

Виж как могъщо светя на небето,
с лъчи прогонвам нощната тъма,
огрявам хора, планини, морета
и всеки кът на вашата земя.

Ти, малка и едва забележима,
пред мене, книжчице, какво си ти?
Каква неznайна сила в тебе има,
с какво събуждаш в хората мечти?

Защо деца и стари те обичат?
Ти нямаш огън, блясък и лъчи –
и за какво те „светлина“ наричат
и гледат в тебе с пламнали очи?

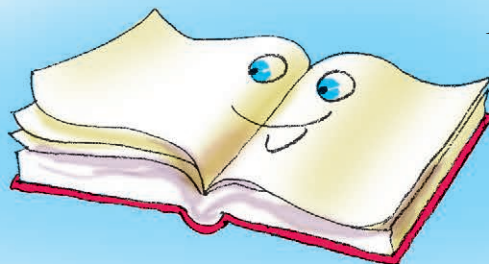
Книгата:

Не се чуди, небесно ти светило,
че аз, макар да нямам твоята мощ,
тук, на земята имам друга сила
и светлина запалвам в друга нощ.

Когато хората се в мене взират,
пред техните очи светът расте –
земята цяла, слънцето, всемира
на страниците ми намират те.

Но аз прониквам още там, където
не стига на лъчите ти мощта –
на хората в душата и сърцето –
оттам прогонвам мрака и нощта.

Елисавета Багряна

- Какво пита слънцето? На какво се чуди то?
- Каква е неznайната сила на книгата?
- Какво намираме на нейните страници?
- Как според теб книгата прониква в сърцето на човека?
- Прочети народните мъдрости. Коя от тях ти харесва най-много? Обясни значението ѝ.

тѣма – тѣмнина
всемѣр – Вселената,
целият свят

Вселената се осветява от Слънцето, а човек – от знанието.

Къща без книги е като стая без прозорци.

Книгата е четири очи.

- Прочетете стихотворението по роли.

НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ

Пяст весело деца,
светят чистите лица.
И с божури във ръцете,
с клончета и росно цвете
дружно виеме венци
на безсмъртните предци.

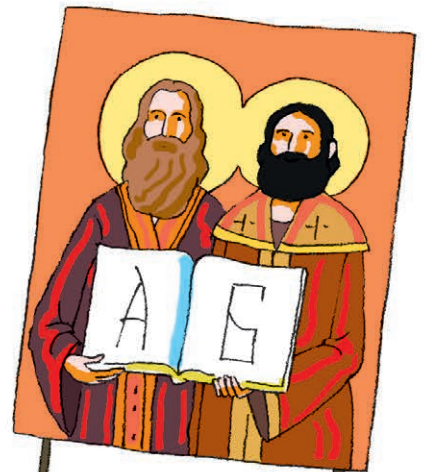
Днес е празник най-велик,
ден на нашия език
и славянските народи,
ден на Кирил и Методий.

С техни букви всеки ден
ние пишем и четем
книжки български, чудесни
с приказки и родни песни.

Грее весело небето
над балкана и полето,
чуруликат пойни птички
край гори и край рекички.

И в ръцете с росно цвете
ние кичим ликовете
на учителите – братя,
да ги славим по земята –
вредом, докъдето стига
родна реч и родна книга.

Иван Давидков

- Как децата се подготвят за празника?
- Ще се съгласиш ли с поета, че това е най-великият празник? Защо?
- Научи стихотворението наизуст.

- Защо празнуваме Деня на братята Кирил и Методий?
Как би изглеждал животът без книги? На какво ни учат те?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

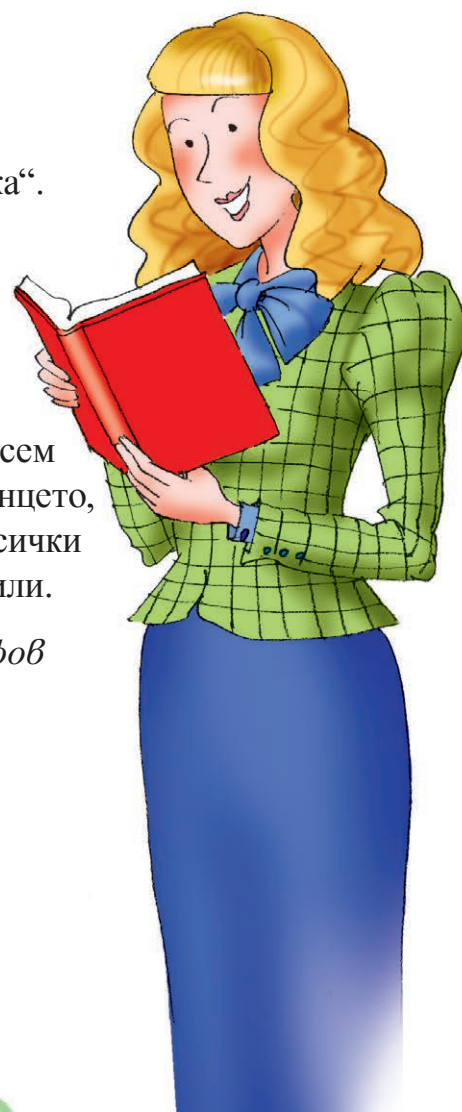
СПОМЕН НА РАН БОСИЛЕК ЗА ЕДНА УЧИТЕЛКА

Бях ученик във втори клас. Учеше ме учител, но съжалявах много, че не ме учи русокосата учителка на трети клас. Тя събираше често своите ученици извън учебните часове и им четеше приказки и разкази от книгите в училищната библиотека.

Един следобед тя събра учениците от нейния и нашия клас да ни чете приказки. Аз седнах на първия чин и зачаках със затаен дъх... След малко учителката взе книжка и ни прочете приказката за „Чудната кутийка“. Кой не знае тая приказка за доброто момченце, което помага на котенце, на кученце и на жабче... Те го обикват и от сърце му се отплащат – подаряват му кутийка, от която то получава каквото пожелае.

Познавах и аз тая приказка от по-рано. Но сега учителката я прочете тъй хубаво, че тя ми се стори съвсем друга – много по-сладка, много по-увлекателна. И котенцето, и кученцето, и жабчето, и черният човек, и майката – всички оживяха пред мене. И всички ми станаха и близки, и мили.

Георги Русафов

В този откъс Георги Русафов преразказва детски спомен на Ран Босилек.

- Защо бъдещият писател харесва русокосата учителка?
- Защо познатата приказка звучи по-различно?
- Потърси и прочети приказката „Чудната кутийка“. Тя е преразказана от Ран Босилек.

ПРАЗНИК

Паркът е свеж и зелен,
пълен с деца като мен,
пълен с червени балони,
с люлки и цъфнали клони.

Люлки, сестри с ветровете,
люлки, и мен понесете,
да литна високо в простора
над къщи, дървета и хора.

Да пипна с ръчичка небето,
за празника – Деня на детето –
на всички деца по земята
сърдечни привети да пратя.

Лега Милева

- Как изглежда паркът? Опиши го с думи от стихотворението.
- Какво е желанието на детето?
- Кого иска да поздрави то за Деня на детето?
- Научи стихотворението наизуст.

привет – поздрав

ВАКАНЦИЯ

За ваканция отново
чуй звънчето как звъни.
Сбогом, моя класна стая,
сбогом, мои класни дни.

Сбогом на тетрадки сини!
Сбогом, книги. Раз, два, три!...
Чантата ми днес е пълна
само с песни и игри!

Петя Йорданова

- С какви чувства се разделяш със съучениците си в края на учебната година?
- Какво очакваш да преживееш през лятната ваканция? Кои места искаш да посетиш?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

Наименованието на всяка книга се нарича **заглавие**.
То е написано на корицата ѝ. Обикновено от него
разбираме за какво ще се разказва в книгата.

- Прочети заглавията на книгите.
Предположи какви текстове ще откриеш в тях.

ЧУДНАТА ВРАТА

Тук ще ви разкажа в стих
случка най-забавна:
как света за миг открих,
как света обиколих,
без дори да шавна.

Как? С ракета? На балон?
На хвърчило ново?
С кон? На кораб? На файтон?
През вратичка от картон
влязох и – готово.

Где не бях? В коя страна
по света не скитах?
С колко много племена
и страни ме запозна
таз врата открита?

Най-далечните места
мога в миг да стигам,
щом си имам към света
тази шарена врата,
тази чудна книга!

Веселин Ханчев

- Коя е тази чудна врата? Къде можем да пътешествуваме с книгата?
- Кои книги прочете през лятната ваканция?
- Как се грижиш за своите книжки?

МАЛКИ АРТИСТИ

ЩЪРК И ЗАЕК

Щъркът:

Зайо, Байо, добър ден,
я излез, ела при мен.
В храстите защо се криеш?

Заекът:

Ти ли си ми, Щърколане?
Мислех, че орел се вие
и се спуска да ме хване...

Щъркът:

Аз съм. Връщам се от Нил,
тебе търся, Зайо мил.
Като на добър другар
ти донесох тоя дар.

Заекът:

Морков! Я го дай насам.
Как израсна тъй голям?
Има три дни да го ям!

Щъркът (тихо на себе си):

Ах, страхливко, ти! Сега
хрумна ми една шега.
(към заека)

Всичко в тоя топъл край
расне по-голямо, знай.
Зелки има като къщи,
моркови – тополи същи.

Заекът:

Тъй ли? Брей! Добре тогаз,
там ще дойда с тебе аз...

Щъркът:

Бива, късопашатко,
само чуй, забравих, братко,
че и всеки звяр е там
десет пъти по-голям...
Има и змия гърмяща...
Отдалече страх те хваща...

Заекът (изплашено):

Страх ли? Не!... Не се страхувам.
Но не тръгвам аз на юг.
Не обичам да пътувам...
По-добре си ми е тук!

Лъчезар Станчев

- Защо Зайо се крие в храстите?
- Как Щърколан се шегува с него?

- Подгответе се да изиграете стихотворението като пиеска. Колко актьори са необходими за нея? Какъв декор ще подгответе? Какви преживявания ще изразите?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ЛИСИЦА И ЗАЕК

Веднъж лисицата решила да хване заека с хитрина. Легнала на пътеката, откъдето той минавал, и се престорила на умряла.

Скоро се задал заекът, видял лисицата и се спрял. Поогледал се и започнал високо да си приказва:

– Кума Лиса или е заспала, или е умряла! Ако е заспала, очите ѝ трябва да са затворени. Ако е умряла, очите ѝ трябва да са отворени. Я чакай да погледна.

Като чула това, лисицата се полъгала и както си била затворила очите, бързо ги отворила.

Заекът видял това и беж да го няма.

Българска народна приказка

● Как заекът надхитрил лисицата?

БЪРЗА РАБОТА

Разболяла се Лисана. Примолила се на съседа си таралежа:

– Донеси ми, Тарльо, водица!

Тръгнал Тарльо с две стомни към реката.

Било пролет, копачи прекопавали лозята. Когато се връщал, гроздето вече зряло. Трябва да побързам, рекъл си. Позасилил се, но се препънал. Стомните се счутили. Водата се разляла.

– Ето ти бърза работа! – извикал Тарльо. – Затова не обичам да бързам!

Българска народна приказка

● Кога тръгнал Тарльо за водица? А кога се върнал?
● Весела или тъжна е тази приказка?

● Разкажи и други български народни приказки, в които героите са животни.

ПРИКАЗКИ НА НАРОДИТЕ

ТУРСКИ
ПРИКАЗКИ

ЯПОНСКИ
ПРИКАЗКИ

АФРИКАНСКИ
ПРИКАЗКИ

ПРИКАЗКИ
НА НАРОДИТЕ

МАЙМУНА, ПИТОН И ЗАЕК

Отдавна, много отдавна имало една маймуна. Една сутрин тя тръгнала да търси нещо за ядене. Вървяла, вървяла, стигнала до един хълм. Видяла един голям питон, който бил притиснат от грамаден камък. Питонът замолил маймуната:

– Моля те, махни този камък, за да мога да изпълязя. Помогни ми!

Маймуната повдигнала камъка и освободила питона. Още не изпълязъл изпод камъка, той сграбчил маймуната и се приготвил да я глътне. Заврещяла маймуната, замолила питона да я пусне, но той не слушал молбите ѝ. В това време покрай тях минал един заек. Несчастната маймуна го помолила да реши спора с питона. Заекът отговорил:

– Нищо не разбирам. Нека питонът легне под камъка, както е било, за да видя с очите си как е станало всичко.

Както рекъл заекът, така сторили. Питонът легнал, а маймуната търколила върху него големия камък. И тогава заекът рекъл на маймуната:

– А сега, сестро моя, беж да те няма! И те избягали двамата, а питона оставили да лежи под камъка.

Африканска народна приказка

- Какво се случило с питона? Кой му помогнал?
- Как отвърнал той на стореното добро?
- Правилно ли постъпил заекът?
- Кой от героите е умен, а кой – неблагодарен?

- Знаеш ли приказки на други народи? Разкажи любимата си приказка.

ПИТОН – ГОЛЯМА ЗМИЯ

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

МЕЧКАТА И ПЪТНИЦИТЕ

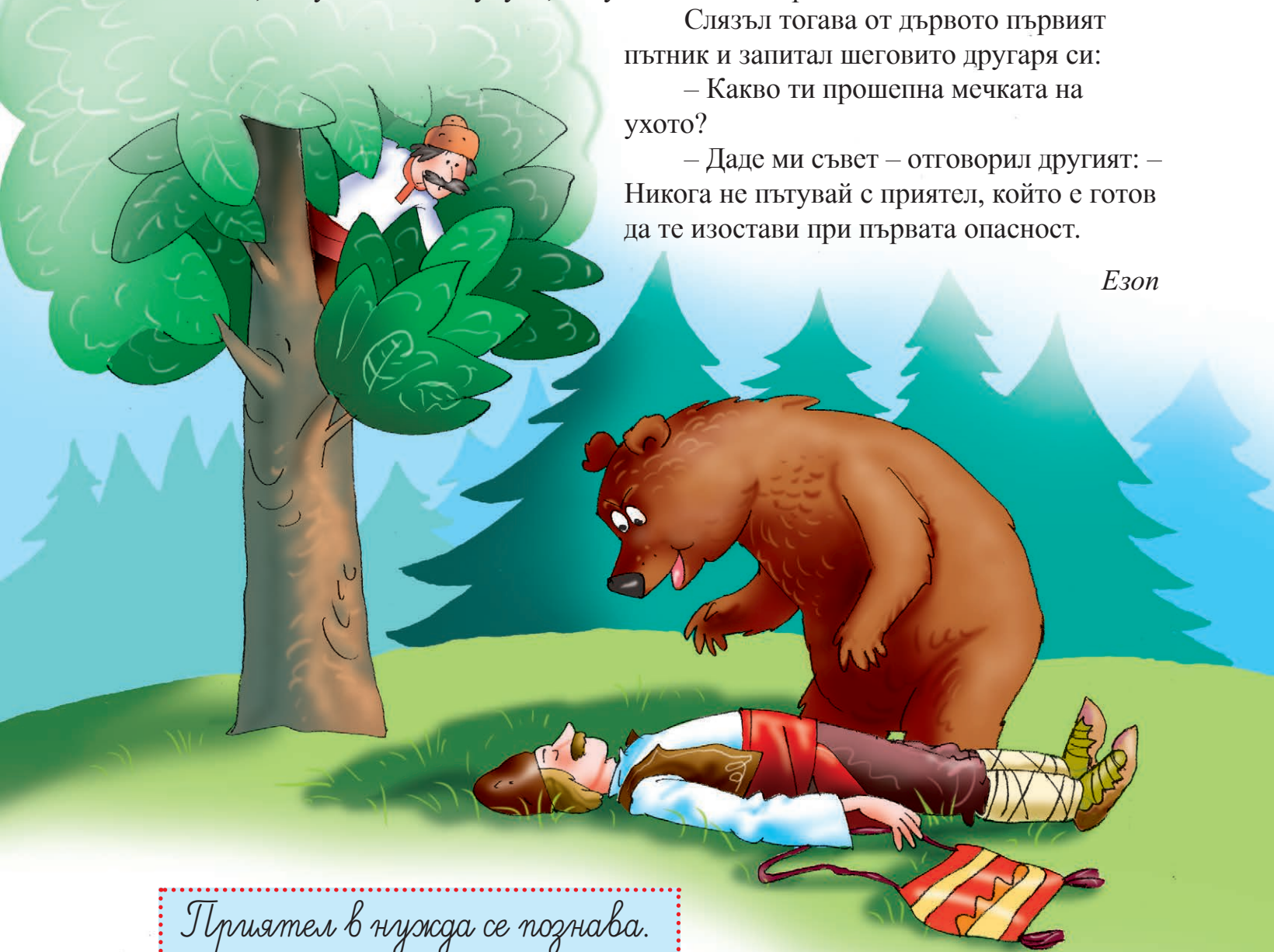
Вървели двама приятели през гората. Не щеш ли, на пътя им се изпречила мечка. Първият бързо се покатерил на едно дърво и се скрил между клоните. Другият, като видял, че не може да избяга, паднал на земята и останал да лежи, без да мърда. Приблизила се мечката, побутнала го с муцуна, подушила го и си тръгнала.

Слязъл тогава от дървото първият пътник и запитал шеговито другаря си:

– Какво ти прошепна мечката на ухото?

– Даде ми съвет – отговорил другият: – Никога не пътувай с приятел, който е готов да те изостави при първата опасност.

Езон

Приятели в нужда се познава.

- Басните винаги носят поука за нас. Каква е поуката от тази басня?
- Кои други басни прочете? Какви са поуките от тях?

ЗАКУСКА

Известно е, че сутрин трябва всяко дете да пие чаша топло м.....!

А мама, както шета край бюфета, изпива бързо цели две к.....!

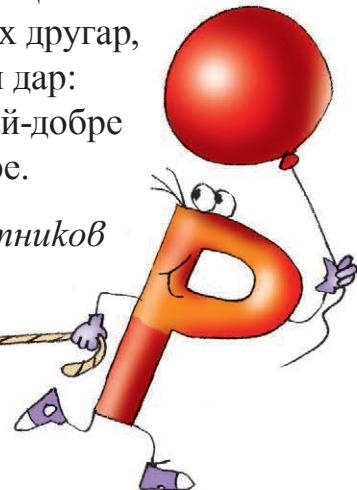
Докато татко дойде най-накрая и каже важно: „Кишна ли ми ч.....?“.

Дядо Пънч

Трийсетина сестрици,
все от тънки чертици.
Станеш ли със тях другар,
туй ще ти е ценен дар:
с тяхна помощ най-добре
ум и разум се бере.

Асен Разцветников

Без сладило подсладява,
без горчило огорчава.
Плач на радост преобръща,
като тръгне, се не връща.
Що е то?

Дядо Благо

- Кой други гатанки знаеш? Задай ги на своите съученици.
- Опитай се да измислиш гатанка, която да кажеш на своите приятели.

ПРИКАЗКА

Снежна вечер срещу празник.
Баба приказки разказва:

– Там, от севера далечен,
в бял кожух облечен,

два елена хвърковати
впрегнал той в шейната,

кош с играчки натоварил
и насам подкарал.

Днеска-утре ще пристигне,
няма шум да вдигне.

Само златните звънчета
с трепетни гласчета

посред нощ и сняг, и вихър
ще прозвъннат тихо.

Той над всеки дом ще мине,
всекиму в комина

дар ще пусне и нататък
ще лети с шейната.

Нийде лампа да не светне,
всички мирно спете –

ще го видите насъне,
щом звънчето звънне.

Елисавета Багряна

● С кой любим празник свързваме зимата?

● Кои други зимни празници празнуваме?
Проучи и разкажи на съучениците си.

ДА ПОПЕЕМ ЗА ЗИМАТА

СНЕЖЕН ЧОВЕК

Днес децата във на двора
си направиха от сняг
цял човек голям и страшен
със тояга и калпак.

С нос от морков и с очички,
вижте го какъв е мил,
пък и чудно име има –
кръстиха го те Страхил.

Васил Павургжиев

ЗИМНО ХОРО

Вън е люта зима.
Сняг до пояс има,
а ветрецът вее,
зимна песен пее.

Зимата покани
всички малчугани.
Хей, дечица малки,
хайде на пързалки.

С радост от баира
вечер се прибират.
В бабките се гушат,
приказките слушат.

Цветан Ангелов

- Зимните игри са любими на всички деца.
Какви зимни игри харесваш ти?
- Стихотворенията са текстове на весели детски песнички.
Ако ти харесват, ги разучи заедно с твоя учител.

БЯЛА ПРИКАЗКА

БЯЛА
ПРИКАЗКА
Валери
Петров

В тази приказка се разказва за малкия Ванчо и неговото коте Мачо. Ванчо толкова обича своето коте, че го взема със себе си на ски в планината. Но Мачо бяга от раницата на момчето и тръгва да търси нови приятели. Среща се с еленчето, лисичето и мечето. Заедно с Метеоролога те подлагат Ванчо на страшни изпитания, за да проверят колко силно обича той своя приятел.

ПЕТ
ПРИКАЗКИ
Валери
Петров

Облаци скрили слънцето, планината станала студена и мрачна. А Ванчо вървял из преспите. И не стигал студът, но силен вятър разтърсил дърветата, хвърлял сняг в очите на Ванчо, заблъскал в гърдите му. И крачките на Ванчо ставали все по-бавни...

Тогава сврачето изплескало с криле. И това спасило Ванчо. Той се стреснал и извикал:

– Махай се, уморо! Там е котето ми! Там е моят приятел! – и продължил нататък.

Но бурята не се предавала. Тя грабнала сврачето, завъртяла го и го хвърлила към едно борче, зад което се били скрили малките животни.

– Стига сте го мъчили! – извикало котето. – Той вече се доказва! Не е честно! Пуснете ме!

То се отскубнало от мечето и лисичето, които го дърпали назад, с един скок се хвърлило през вилицата към Ванчо и го прегърнало:

– Ванчо, аз съм тук! Не бой се!

– Мачо! – извикал зарадван Ванчо.

И в миг всичко се преобразило. Бурята стихнала. Топло слънце засияло над планината и метеорологическата станция. Ванчо и котето се прегърнали и запели заедно с другите малки животни.

По Валери Петров

- На какво е готов Ванчо, за да спаси своето коте?
- Ти имаш ли такива истински приятели?
- „Бяла приказка“ е част от поредицата „Пет приказки“ на Валери Петров. Намери ги и ги прочети.

КАРЛСОН, КОЙТО ЖИВЕЕ НА ПОКРИВА

На една съвсем обикновена улица, в една съвсем обикновена къща живее най-обикновено семейство. Това семейство се състои от един най-обикновен баща, от една най-обикновена майка и от три най-обикновени деца – Босе, Бетан и Дребосъчето.

И в цялата къща има само едно необикновено същество – това е Карлсон от покрива. Да, той живее на покрива и това само по себе си е вече необикновено.

Карлсон е малко, дебеличко човече. При това умее да лети. Всеки умее да лети със самолет и вертолет, но едничък Карлсон умее да лети самичък. Достатъчно е да натисне копчето на корема си и тозчас едно малко чудновато моторче забръмчава на гърба му. Щом моторът заработи с пълна сила, Карлсон се издига и полетява с леко поклащане.

Карлсон си живее прекрасно в своята малка къщичка на покрива. Вечер сядва на стълбите пред входа и гледа звездите. Разбира се, от покрив звездите се виждат по-добре, отколкото от прозорец, и затова може само да се учудваме, че толкова малко хора живеят по покривите.

Изглежда, че обитателите на къщата просто не се досещат да се заселят на покрива. Те не знаят, че Карлсон си има там къщичка, защото тя е скътана зад големия комин. Пък и щяха ли възрастните да обърнат внимание на някаква си там къщурка, дори и да се спънеха в нея?

По Астрид Линдгрен

**КАРЛСОН
КОЙТО
ЖИВЕЕ
НА
ПОКРИВА**
*Астрид
Линдгрен*

- Кой е Карлсон?
- Как изглежда той? Къде живее?
- Каква невероятна способност притежава?
- Искаш ли и ти да имаш такъв необикновен приятел?

- Прочети книгата на Астрид Линдгрен, за да научиш за веселите приключения на героите.

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ДЕТЕ И КАЛИНКА

– Скрый, калинке, своята главица
под листенце!
– За какво ми трябва да я крия,
ой, детенце?
– Виж, в небето страшен облак
се чернее,
подир малко едър дъжд
ще се излее.
Ще ти станат мокри пипалцата
и крилцата,
ще ти се измият от крилцата
колелцата.
И ще станеш грозна, грозна,
погрозняла,
без червено и без черно,
и без бяло...

Дора Габе

- Кой разговарят в стихотворението?
- Защо детето е загрижено за калинката?
- Рецитирайте стихотворението по роли.
- Прочети и други стихотворения от Дора Габе.

СТИХОТВОРЕНИЯ ОТ ЛЕДА МИЛЕВА

КАРНАВАЛ
В ГОРАТА

ЗАЙЧЕНЦЕТО
БЯЛО

РАБОТНА
МЕЦАНА

ДЪРВЕНО КОНЧЕ

Умори ли се, дървено конче?
Стоой! Дойдохме си вече.
Никой, никой не бива да знае,
че сме ходили тъй надалече!
Че достигнахме страшните джунгли,
че видяхме лъвица и слон,
че ни хвърли добрата майmunка
портокал от високия клон;
че изплаших големия тигър,
та избяга в пустинята чак,
и че малкото негърче с радост
ни посрещна на Нилския бряг.
Умори ли се, дървено конче?
Лека нощ и добре отдъхни.
Утре двамата с теб ще отидем
в други чудни, далечни страни.
О, земята е много голяма,
само – шшт! Нито дума на мама!

Леда Милева

- Къде са пътували детето и дървеното конче?
- Какво е видял героят в джунглата?
- С какво друго може да се пътешества по света?
- Кои произведения на Леда Милева познаваш?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

ДОБРЕ ДОШЛА, МИЛА ПРОЛЕТ!

ПРОЛЕТ

Зимата ни омръзна и си отиде.

Пролетта тръгна по света весела и засмяна. Полето се раззелени под нейната светла и топла усмивка. Пъпките се пукнаха. Овошките натежаха от ароматен цвят.

Върви пролетта през гори и полета, наднича в храсталака и вика весело:

- Излезте да ме посрещнете, мили цветя!
- Добре дошла, мила пролет! Добре дошла!
- кимат цветните главички и греят от радост.

Елин Пелин

СТИХОТВОРЕНИЯ

Веся Паспалеева

РАЗКАЗИ ЗА ДЕЦА

Елин Пелин

СТИХОТВОРЕНИЯ ЗА ДЕЦА

Елин Пелин

- Каква пролетна картина е описал Елин Пелин?

ГОСТ

– Щърко, щърко дългокрак,
ти при нас пристигна пак.
Но какво ни носиш тук
от далечен топъл юг?

– Нося слънце и цветя
и ви вода пролетта.

Ран Босилек

ГОРСКИ ТЕМЕНУЖКИ

Слънчо щом прогони
зимните вихрушки,
цъфнаха на припек
горски теменужки!
Вижте им цветчето:
синичко, засмяно –
първото букетче
аз набрах за мама!

Веся Паспалеева

- На кои предвестници на пролетта са посветени двете стихотворения?
- Какви цветя ще избереш, за да направиш красив пролетен букет?
- Прочети и други произведения, посветени на пролетта.

СТИХОТВОРНИ ШЕГИ

ОБЪРКАНО СТИХОТВОРЕНИЕ

Щърка хърка,
дядо хвърка,
мишка мърка,
котка църка...
Всичко се обърка!
Щърка мърка,
дядо църка,
мишка хърка,
котка хвърка...
Всичко май се
пак обърка!
Ти не май се,
а на място – раз-два-три –
всяка думичка тури!
Щърка...
Дядо...
Мишка...
Котка...

Кирил Назъров

ТОН БОНБОН

– Ето ти един бонбон,
дай ми срещу него кон!
– Давам кон срещу бонбон,
но да бъде тежък тон.
– Как ще носиш тон бонбон?
Трябва да си купиш слон.
– Нямам нужда аз от слон,
ниито пък от камион,
но ще донеса трион
да разрежа тон бонбон
на парченца милион...
С тях какво да правя, знам:
на децата ще ги дам!
Сладко да ядат: „Ам, ам!“.

Рагой Киров

ЦВЕТНИЦА

*Кирил
Назъров*

СЛЪНЧОВА ШЕГА

*Кирил
Назъров*

ЛЕТЯЩА ТЕТРАДКА

Рагой Киров

ВУЛКАН ОТ СЛАДОЛЕД

Рагой Киров

- Кое е забавното и необикновеното в тези стихотворения?
- Потърси и прочети и други.
- Опитай се и ти да съчиниш стихотворение или разказ, в които се разказват шеговити измислици.
- Стихотворението „Тон бонбон“ е текст на весела детска песен. Научи я, ако ти харесва.

КАК ИЗБИРАМ КНИГА ЗА ЧЕТЕНЕ?

- Какви книги обичаш да четеш: за животни, за чудни приключения, за вълшебства или за нещо друго?
- Къде може да откриеш интересна книга – в училищната библиотека, в книжарницата или у приятели?
- Препоръчай любимата си книга на своите съученици, като си помагаш със следните въпроси:
 - Какво е заглавието ѝ? Кой е нейният автор?
 - За какво се разказва в нея?
 - Кои са героите? Одобряваш ли техните постъпки?
 - Как завършва произведението?
 - Защо ти харесва?

Помагай си с думите: *интересна, увлекателна, поучителна, вълнуваща.*

ВАКАНЦИЯ, УРА!

Стига с тез уроци, стига вече!
Време е навън да се лудее.
Ех, септември е така далече...
Лято е! Ваканция, здравей!

Борислав Ганчев

ГОНЕНИЦА

Момчета вдигат врява,
започва ден горещ...
Каква игра настава –
не можеш да я спреш.

– Ти гониш! – и се мерна
през ранна синева
ту русичка, ту черна
нестригана глава.

Обиден, Шаро скача
самичък и скимти.
– Играй със нас, обаче
ще гониш първо ти!

– Съгласен съм – ще гоня!
Но тъй се разигра,
че десет панталона
на дънцето съдра.

Атанас Цанков

ЩУРЧЕ В
ТРОЛЕЯ
*Атанас
Цанков*

ОТ ЗИМА
ДО ЕСЕН
С УСМИВКА
И ПЕСЕН
*Борислав
Ганчев*

- Какво те очаква през лятната ваканция?
- На какви игри ще играеш?
- Ще отделиш ли време за интересни книжки?

ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПРИКАЗКИ

В една гора, в една пещера,
имало малки мечета. Един човек
отишъл веднъж за дърва. Едно мече
излязло от пещерата, закачило се
в храстите и не могло да се откачи.
Човекът го видял, откачил го от
храстите и го занесъл в пещерата.

Не щеш ли, мечката видяла това,
приблизила се до човека
и му рекла:

– Ти ми стори голямо добро.
Хайде да се побратимим!

(Из „Български народни приказки“)

ПРИКАЗКИ ОТ ЦЯЛ СВЯТ

Една селянка останала
вдовица с три невръстни
момчета. Отгледала ги с голям
труд. Те израснали добри момци.
Най-големият син станал войник,
средният изучил в града много
науки, а най-малкият останал
да гледа старата си майка и да
се занимава със земеделие. Той
прехранвал с труда си цялото
семейство.

(Из „Немска народна приказка“)

ПРИКАЗКИ ПО ТЕЛЕФОНА

Някога в Болоня построили дворец от сладолед точно на Големия площад и децата идвали отдалече да си поближат.

Покривът бил от разбит каймак,

пушекът от комините – от захарен памук, комините – от захаросани плодове. Всичко останало било от сладолед.

(Из „Дворец от сладолед“, Джани Рогари)

МЕКО КАЗАНО

Светльо се мъчеше да заспи в своята стаичка. Едно голямо Куче бутна прозореца и влезе с мек скок в стаята. Седна на ръба на креватчето и засвири с тромпета си тъжна музика.

(Из „Меко казано“, Валери Петров)

СЪДЪРЖАНИЕ

 ДЕ Е БЪЛГАРИЯ. <i>Иван Вазов</i> 4
 ОТЕЧЕСТВО. <i>По Любен Каравелов</i> 5
 МЕСЕЧКО ЯСЕН. <i>Нино Николов</i> 6
 КАРТИНА. <i>Мая Дългътева</i> 7
 КОГАТО. <i>По Георги Мишев</i> 8
 ЧИТАНКАТА НА СЛАВЕТО. <i>По Ангел Каралийчев</i> 10
 КНИЖКА-ПЪСТРУШКА. <i>Калина Малина</i> 12
 НАЙ-ХУБАВОТО. <i>Българска народна приказка</i> 13
 ЕСЕН. <i>Божидара Ангелова</i> 14
 ЛИСТАТА. <i>Елин Пелин</i> 15
 НАЙ ОБИЧАМ У ДОМА. <i>Владимир Голев</i> 16
 БАБА. <i>Дора Габе</i> 17
 ЗЛАТНАТА РИБКА. <i>Антон Шиков</i> 18
 БЪРКАНИЦА В ПРИКАЗКИТЕ. <i>По Джани Родари,</i> <i>прев. Светозар Златаров</i> 19
 ДАР ОТ СЪРЦЕ. <i>Българска народна приказка</i> 20
 ДА НЕ ВЯРВАШ. <i>Ран Босилек</i> 22
 ЗЛАТНАТА ЯБЪЛКА. <i>Арменска народна приказка, прев. Венера Атанасова</i> .. 23
 ГОСТЕНЧЕТО НА ХИТЪР ПЕТЪР. <i>Българска народна приказка</i> 24
 ШЕГИТЕ НА НАСТРАДИН ХОДЖА. <i>Турски приказки,</i> <i>прев. Огняна Иванова</i> 25
 ЩО Е ТО? 26
 МИЩАТА ДЪЩЕРЯ. <i>Гръцка народна приказка, прев. Дилиана Иванова</i> 28
 ОВЧАРЧЕТО И ВЪЛКЪТ. <i>Езоп, прев. Георги Добрев</i> 30
 ГАРВАН И ЛИСИЦА. <i>Жан дьо Лафонтен, прев. Пламен Тотев</i> 31
 КАНАРЧЕ И КОТКА. <i>Банго Банов. ВЪРБА И ЛОЗНИЦА. Иван Давидков</i> .. 32
 ФАСУЛ И ТРЪН. <i>Дядо Благо</i> 33
 СНЕЖАНКА. <i>Братя Грим, прев. Димитър Стоевски</i> 34
 СНЕЖНА ПЕСЕН. <i>Кирил Назъров</i> 36
 МЕЧО ГОТВИ СЕ ЗА СЪН. <i>Димитър Спасов</i> 37
 ПРИКАЗКА ЗА НЕПОСЛУШНАТА СНЕЖИНКА. <i>Сергей Герасимов</i> 38
 ДЯДО КОЛЕДА. <i>Гео Милев</i> 40
 НА КОЛЕДА. <i>Доналд Бисет, прев. Вера Стоименова</i> 42

	НОВОГОДИШНА ПЕСЕН. <i>Йордан Стубел</i>	44
	СУРВА, СУРВА ГОДИНА. <i>Трайко Симеонов</i>	45
	БЕЛОДРЕШКО. <i>По Орлин Василев</i>	46
	ИМЕНА. <i>Георги Константинов</i>	48
	НАСТИНКА. <i>Борис Борисов</i>	49
	ГАТАНКА. <i>Юлия Момчилова. ЧУДЕСА. Златина Билярска</i>	50
	ПРИЯТЕЛ ПРЪВ. <i>По Валери Петров</i>	51
	ЗАЙОВАТА КЪЩА. <i>Чешка народна приказка, прев. Николай Райнов</i>	52
	НЕВОЛЯ. <i>Българска народна приказка</i>	54
	ВРАБЕЦ И САМОЛЕТ. <i>Ангел Каралийчев</i>	56
	КУЧЕТО И ПЕТЕЛЪТ. <i>Турска народна приказка, прев. Алиса Али</i>	57
	ПЕПЕЛЯШКА. <i>Шарл Перо, прев. Зезфира Кацкова</i>	58
	СИЛНИЯТ ЛЪВ И МАЛКАТА МИШКА. <i>Българска народна приказка</i>	60
	ТРИМАТА ДЪРВАРИ. <i>Ротска приказка</i>	61
	АПОСТОЛА НА СВОБОДАТА	62
	МАЛЪК СЕЧКО ФЕВРУАРИ. <i>Гео Милев</i>	64
	ЗИМАТА, ПРОЛЕТТА И ДЕТЕТО. <i>Елисавета Багряна</i>	65
	БАБА МАРТА. <i>Елин Пелин</i>	66
	ГОЛЕМИЯТ МАРТЕНСКИ ПРАЗНИК. <i>Теодора Ганчева</i>	67
	ТРЕТИ МАРТ. <i>Атанас Стоянов. СТОМНАТА. По Асен Босев</i>	68
	МАМА. <i>Иван Василев</i>	70
	МАМА. <i>Валери Петров</i>	71
	ПРОЛЕТ. <i>Димитър Гундов. КОКИЧЕНЦЕ. Димитър Спасов</i>	72
	ЧАДЪР. <i>Леда Милева</i>	73
	СИНЯ ПРИКАЗКА. <i>По Леда Милева</i>	74
	МОМИЧЕ МЪНИЧКО. <i>Българска народна песен</i>	76
	СИНИГЕРОВА СВАТБА. <i>Българска народна песен</i>	77
	ВЪЛШЕБНОТО ДЪРВО. <i>Английска народна приказка, прев. изд. „Пан“</i>	78
	КАКВО ПРАВЯТ ДЕЦАТА. <i>Кирил Гончев</i>	79
	ПАЛАЧИНКОВАТА ТАЙНА. <i>Виктор Самуилов</i>	80
	МЛАДИЯТ ТЕХНИК. <i>Николай Марангозов</i>	81
	ЛАЗАРКИ. <i>По Георги Марковски</i>	82
	ЦВЕТНИЦА. <i>Ран Босилек</i>	83

	ПРИКАЗКА ЗА ВЕЛИКДЕНСКОТО ЯЙЦЕ. <i>Българска народна приказка</i>	84
	ВЪЛШЕБНАТА ГРАДИНА. <i>Радој Киров</i>	86
	БОБЧО. <i>По Юлия Молчилова</i>	87
	ПИПИ СТАВА НЕЩОТЪРСАЧ. <i>По Астрид Линдгрен, прев. Вера Ганчева</i>	88
	ГЕРГЬОВДЕН. <i>Александър Божинов</i>	90
	ПРАЗНИКЪТ. <i>По Константин Константинов</i>	91
	НЕВИДИМИЯТ ТОНИНО. <i>По Джани Родари, прев. Хубан Стойнов</i>	92
	БАБА НЕ МЕ ОБИЧА. <i>По Станка Пенчева</i>	94
	СЛЪНЦЕТО И КНИГАТА. <i>Елисавета Багряна</i>	96
	НА КИРИЛ И МЕТОДИЙ. <i>Иван Давидков</i>	97
	СПОМЕН НА РАН БОСИЛЕК ЗА ЕДНА УЧИТЕЛКА. <i>Георги Русафов</i>	98
	ПРАЗНИК. <i>Леда Милева</i> . ВАКАНЦИЯ. <i>Петя Йорданова</i>	99

ИЗВЪНКЛАСНО ЧЕТЕНЕ

	КНИЖКО МИЛА.....	100
	МАЛКИ АРТИСТИ.....	101
	МЪДРОСТТА НА ПРИКАЗКИТЕ	102
	ПРИКАЗКИ НА НАРОДИТЕ.....	103
	МЪДРОСТТА НА БАСНИТЕ	104
	ОТГАТНИ	105
	ИДЕ БАБА ЗИМА.....	106
	ДА ПОПЕЕМ ЗА ЗИМАТА.....	107
	БЯЛА ПРИКАЗКА. <i>По Валери Петров</i>	108
	КАРСОН, КОЙТО ЖИВЕЕ НА ПОКРИВА. <i>По Астрид Линдгрен, прев. Вера Ганчева</i>	109
	ДОРА ГАБЕ В РИМИ.....	110
	СТИХОТВОРЕНИЯ ОТ ЛЕДА МИЛЕВА	111
	ДОБРЕ ДОШЛА, МИЛА ПРОЛЕТ!.....	112
	СТИХОТВОРНИ ШЕГИ	113
	КАК ИЗБИРАМ КНИГА ЗА ЧЕТЕНЕ?	114
	ВАКАНЦИЯ, УРА!.....	115
	КНИГИ ЗА ВАКАНЦИЯТА.....	116

ПЕНКА ДИМИТРОВА ДЕСИСЛАВА КРЪСТЕВА МАРГАРИТА ТОДОРОВА

ЧИТАНКА 2.

ЗА ВТОРИ КЛАС

ISBN 978-619-222-095-2

9 786192 220952

www.prosveta.bg • www.e-uchebnik.bg

ГОЛЯМОТО ПРИКЛЮЧЕНИЕ